

„A római katolikus egyház fő egy Európában tapasztalható új jelenségről szól: ez az úgynevezett »christianofóbia«, azaz a keresztyénektől való ösztönös viszolygás vagy irracionális, értelmileg indokolhatatlan félelem.”

Keresztyényüldözés – Európában ▶ 4. oldal

„Balog Zoltán államtitkár fontos tétele volt, hogy cigányok és nem cigányok között kevés a békés egymás mellett élés megteremtése, az ideális állapot az egymásért élés lenne.”

Történelmi nap ▶ 7. oldal

„A szintén a MEÖT által – idén harmadik alkalommal – meghirdetett *teremtés hetében* szeptember 25. és október 2. között még három városban jelennek meg a programjukkal, amely Debrecenben fejeződik be október 1-jén.”

Tradicionális és innováció ▶ 15. oldal

Isteni bölcsesség, emberi tapasztalat ▶ 4. oldal
50 éve halt meg Dag Hammarskjöld ▶ 5. oldal
Konferencia Lutherrel és Kodállal ▶ 6. oldal
Újjászületés a 256-os kilométerkönel ▶ 10. oldal
Sátoros ünnep a Sareptában ▶ 14. oldal
Keresztyény falunap – Bokodon ▶ 14. oldal

FOTO: MENYES GYULA

Megnyitotta kapuit Veszprémben az Örömhír Evangélikus Óvoda

▶ Három évvel ezelőtt, amikor az akkori kormány visszatartotta az egyházi normatívát, a veszprémi evangélikus lelkész házaspár – néhány lelkes gyülekezeti tag társaságában – intézményalapítási szándékkal kopogtatott a polgármesteri hivatalba. Elhatározásuk komolyan tűnt és támogatásra talált – kezdte köszöntését *Porga Gyula*, Veszprém Megyei Jogú Város polgármestere azon a múlt szombati ünnepségen, amelyen *Ittész János* nyugalmazott püspök felszentelte az egyházközösség óvodáját...

A veszprémi evangélikusok történelmük során mindig fontosnak tartották az oktatás ügyét. Szegénységük miatt azonban folyamatosan problémákkal küszködtek. Az 1941-ben végre felépült korszerű, két tantermes iskolájuk csak hét évig működhetett, mert azt a diktatúra államosította. A rendszerváltozás után többszörös hátrányból indultak, hiszen gyülekezeti házuk több száz méterre volt a város közepén fekvő templomuktól. Ezért míg mások esetleg már intézményalapítás gondolatával foglalkozhattak, addig nekik a gyülekezeti életük összpontosítására kellett koncentrálniuk. Ennek nyomán 1999-ben gyülekezeti

házat építhettek a templom szomszédságában.

Az a kérdés, hogy miként léphetnének ki a templom falain kívülre, érdemben csak az ezredfordulót követően foglalkoztathatta őket. Az óvoda mellett felvetődött kollégium és szociális intézmény alapításának lehetősége is, de épületek híján csak a város segítségére számíthattak. Az önkormányzattal való egyeztetés után kiderült, hogy Veszprémnek az lenne jó, ha az óvodai szolgáltatás bővülne. Ám az is nyilvánvaló lett, hogy a gyülekezet működő óvodát nem tud átvenni, újat kell alapítania.

▶ Folytatás a 7. oldalon

Tér-zene-beszéd

▶ Az utcasarkon színes hívogató lepel és az örökség napjának zászlaja várta a kelenföldi evangélikus templomba igyekvőket. A házigazdák a *Művészetek találkozása Kelenföldön* címet adták annak az összeállításnak, amely az építészeti teret, a zenét és a beszédet összekapcsolva csatlakozott a szakrális művészetek hete és a kulturális örökség napjai rendezvénysorozatához. Szeptember 17-én első alkalommal nyitották meg a kelenföldiek lelki hajlékát a nyitott templomok éjszakáján.

adást, majd barangolásra hívták az érdeklődőket: az alagsori gyülekezeti helyiségektől indulva a kolumbáriumon és a karzaton át a toronyig minden teret bejárhattak, miköz-

kér *Bernadett* zongoraművész pedig a kétszáz éve született zeneszerző virtuóz műveiből szólaltatott meg néhány gyöngyszemet. A gondosan összeállított programot kompletórium (esti imaóra) zárta *dr. Blázy Árpád* igazgató lelkésznek és a *Fővárosi Protestáns Kántorátusnak* a szolgálatával.

A templomajtóban *dr. Blázy Árpádné* második lelkész fogadta a vendégeket, az előtérben a gyülekezet beosztott lelkésze, *Kovács Viktor* „gyűjtött” beszélgetőpartnereket; asztalánál lehetőség nyílt mécsesgyújtásra és imák elhelyezésére is az „imadobozban”.

A testileg éhezőket-szomjazókat süteménnyel és üdítővel várták a házigazdák. A sikeres alkalom jó indulása lehet a hagyományteremtésnek: minél többször, minél több templom nyissa meg kapuját a kulturális értékeket kereső emberek előtt!

■ ECSI KLÁRA

FOTO: SZEPESFALVY ÁKOS

A *Gemma* énekegyüttes (képünkön) *Tóth Márton* vezetésével *Robert Parsons*, *Heinrich Schütz* és *Nógrádi Péter* egyházi kompozícióiból összeállított igényes műsorral nyitotta az estet. *Czirják Ágnes* és *Lasztóczy Péter* építészek a templom tervezőjéről, *Schulek Jánosról*, illetve az építkezés körülményeiről tartottak rövid elő-

ben a templomtérben és a tanácsteremben kiállított oltárterítőkben is gyönyörködhetnek.

Az est második felét *Pál Diana*, a program főszervezője, a gyülekezet orgonistája vezette be; az ő válogatása nyomán *Kézdy György* Jászai Mari-díjas, érdemes művész *Liszt Ferenc* magánlevelezéséből olvasott fel, Sze-

Nyílt levél – nem csak presbitereknek!

„13. § A Magyarországi Evangélikus Egyház tagja az a magyar állampolgár és az a Magyarországon élő személy, aki keresztségben részesült, az evangélikus egyháznak a Szentírásról alapuló hitvallásos tanítását elfogadja, vallja és képességei szerint megtartja.” (1997. évi I. törvény a Magyarországi Evangélikus Egyházról.)

Kedves magyar evangélikus keresztyény hittestvéreim!

2011-ben október nemcsak a reformáció hónapja, de a népszámlálás is. Ezzel kapcsolatban fordulok első rendben presbitertársaimhoz.

Tekintsék alkalmi, tízévente megismétlődő szolgálatuknak, hogy: a) válaszolnak a vallási közösségre vonatkozó 38. kérdésre is; b) szűkebb-tágabb környezetükben is minden evangélikust erre kérnek és bátorítanak; c) ha lehetőségük van rá, segítenek másoknak az internetes válaszadásban is.

Miért kérem mindezt? Csak egyetlen indokom van rá, ami nem is az enyém: „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt” (Jézus Krisztus szavai ezek: Mt 10,32).

Minden evangélikusnak keresztelt embernek joga van a személyi kérdőív 38. kérdésére – „Mely vallási közösséghez, felekezethez tartozónak érzi magát?” – ezt válaszolni vagy beírni a kérdőívbe: evangélikus.

A presbiteri tisztség arra is kötelez, hogy hitünket nemcsak a templomban, de most ország-világ előtt is megvalljuk, s példaadásunkkal hittestvéreinket is erre ösztönözzük. Ragaszkodjunk ahhoz, hogy a kérdezőbiztos bejegyezze ezt a válaszunkat a személyi kérdőív 38. kérdésére még akkor is, ha nem kötelező a válaszadás. És ne fogadjuk el, hogy csak ceruzával ír-

ja be a válaszunkat, ragaszkodjunk hozzá, hogy előtünk tintával töltsük ki a végleges kérdőívet. (Személyes tapasztalatom volt tíz évvel ezelőtt, hogy a számlálóbiztos ceruzával akarta beírni a választ, azzal indokolva, hogy ez csak piszkolat, otthon tölti ki a végleges kérdőívet.)

Ezért is jobb megoldás lehet, hogy mi magunk töltjük ki a papír alapú kérdőívet otthon, önállóan, természetesen tintával. S a legjobb lehetőség, ha ezt az interneten tesszük meg. Ha mi magunk rögzítjük válaszunkat on-line az elektronikus kérdőíven a www.enepszamlalas.hu címen október 1. és 16. között; az már nem módosulhat. (Erről már találhatunk információkat a www.nepszamlalas.hu oldalon.)

Ha presbitertársaim között vannak olyanok, akik jártasak az internet világában, felvállalhatják ezt a néhány perces kitöltést hittestvéreink körében is. Ma már szinte minden lelkesi hivatalban van internetelési lehetőség (a korábbi *e-Magyarország program* miatt is).

Fiataljaink számára például a vasárnapi istentisztelet után néhány „túlóra” önkéntes szolgálatot jelentene, tudva, hogy ezzel sokak egyháztagságának megvallásában segítenek. Ezáltal is növekedhetne evangélikus öntudatunk, és meglátásom szerint egymáshoz való tartozásunk nagyszerű érzése ily módon is az egymás hite által való megerősödést szolgálja.

Tehát, reformáció népe: a reformáció havában megadatott, hogy bátran és félelem nélkül vállaljuk egyháztagságunkat! Ezzel közvetve megvallhatjuk hitünket, és bizonyosságot tehetünk arról az Istenről, aki közel fél évezrede már a mi erős várunk is!

Hittestvéri üdvözléssel:

■ GARAI ANDRÁS
nyíregyházi presbiter

Aki a múltját nem ismeri, az a jelent sem értheti

Tricentenáriumi ünneppsorozat Albertiben

▶ Három egymást követő hétvégét szentel háromszáz éves fennállásának méltó megünneplésére az Alberti Evangélikus Egyházközösség. A jubileumra a gyülekezet három meglepetéssel készült. A rendezvénysorozat nyitányára jelent meg az Alberti Evangélikus Általános Iskola tanárának, *Ivanics Melindának* a szerkesztésében a *Ki dolgát mind az Úrra hagyja* című könyv, amelyet a város művelődési házában mutattak be szeptember 17-én. Ugyancsak itt nyílt kiállítás az elmúlt háromszáz év tárgyi emlékeiből. Az ünnepre írt *Hit és remény* című kétfelvonásos szindarabot a megnyitót követő napon, vasárnap délután adták elő a gyülekezet lelkes amatőr színjátszói a szerző, *Katonáné Barna Zsuzsa* rendezésében.

▶ Folytatás a 7. oldalon

Újra van beiktatott és helyben lakó lelkésze Györságnak

► Az egyházközség önállósulásának hetvenedik, valamint a temploma felszentelésének hatvanadik évfordulója alkalmából felújítás utáni hálaadó ünnepi istentiszteletet tartottak szeptember 18-án a Győr-Mosoni Egyházmegye alig több mint ötven lelket számláló gyülekezetében, Györságon. Ezen az ünnepen iktatta be hivatalába Kiss Miklós esperes a gyülekezet nemrégiben megválasztott új lelkészét is, *Menyesné Uram Zsuzsannát*. Az ünnepi alkalmon *Ittész János* nyugalmazott püspök hirdette Isten ígését, és helyezte a szolgálat igáját jelképező stólát a beiktatott lelkész vállára. A liturgiai szolgálatban – rajtuk kívül – még *Menyes Gyula* vett részt.

A györsági apró gyülekezetet Kiss Jenő missziói lelkész szervezte és alapította meg. Akkoriban mindössze harminckét evangélikus házaspárról tudtak a faluban. A lelkész 1941-től

Kiss Jenő távozása után 1960-ban *Káldy Lajos* került a gyülekezetbe. Mindeddig az ő lelkészíratása volt Györságon az utolsó, hiszen az 1979-ben nyugállományba vonult *Káldy*

nem azért is, mert a lelkészíratás új fejezetet nyitott a település történetében. Menyesné Uram Zsuzsanna személyében ugyanis újra parókus lelkész szolgál a gyülekezetben, s miután a lelkészcsalád Györságra költözött, újra van helyben lakó lelkésze az egyházközségnek.

Menyesné Uram Zsuzsannát 1992-ben Balassagyarmaton szentelte lelkésszé *Szebek Imre* püspök. Még abban az évben a Vas megyei Uraiújfalu és filiáinak gondozására kapott megbízást. Hamarosan Csöngye és Ostffy-asszonyfa gondozása is hozzá került. Éppen tíz évvel ezelőtt került családjával Győrbe. Két évig a Péterfy Evangélikus Oktatási Központ iskolalelkésze volt, de már ekkor elvállalta a györsági gyülekezetben a helyettes lelkészi szolgálatot. Ezt követően Felpécen, Bőnyben és Banán helyettesített. 2008. szeptember elsejétől a győri szeretet-ház megbízott lelkésze lett, ahonnan negyedik gyermeke megszületése után gyesre ment. A lelkészcsalád nyáron költözött Györságra.

A hálaadó istentiszteleten *Ittész János* nyugalmazott püspök a templomszentelési ünnep evangéliumát, *Zákeus* történetét választotta igehirdetése alapigéjének (Lk 19,1–10), *Menyesné Uram Zsuzsanna* pedig – parókus lelkésként – 2Kor 12,9 alapján mondta el első prédikációját: „De ő ezt mondta nekem: »Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.« *Legszívesebben tehát az erőtlenségemmel dicsekszem, hogy a Krisztus ereje lakozék bennem.*”

Az ünnepi alkalom úrvacsoraosztással és szeretetvendégséggel fejeződött be.

■ K. M.

FOTÓ: VEKESZLI CSABA

egy helyi családnál lakott, így végezte szolgálatát. A gyülekezet először imaházat épített, majd 1950-ben – Kiss Jenő tervei alapján – hozzáfogtak a templom építéséhez, a korábbi imaházat pedig lelkészlakássá alakították át. A példamutató összefogásnak köszönhetően *Túróczy Zoltán* püspök már 1951. szeptember 30-án felszentelhetette a templomot.

Lajost helyettesítő lelkészek sora követte a szolgálatban. A maroknyi evangélikusságnak három évtizede nem volt helyben lakó lelkésze, a gyülekezet 1984-ben el is adta az üresen álló parókiát.

Az elmúlt vasárnapi alkalom ezért nemcsak a gyülekezet önállósodásának és temploma felszentelésének a jubileuma miatt volt öröndetes, ha-

Felsőpetényi „szárnyalás”

► Új szárnyalás bővült a kétszázhuszonhét éves felsőpetényi templom árnyékában fekvő huszonnégy éves parókiás és gyülekezeti ház épülete. Az elsősorban gyermekfoglalkozásokra szánt negyvenhárom négyzetméteres terem és a hozzá tartozó közel húsz négyzetméteres teakonyha és vizesblokk felszentelésére szeptember 18-án, a vasárnapi istentisztelet után került sor. Igé hirdetéssel *dr. Fabiny Tamás* püspök szolgált *Zsolt 127,1a* alapján: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők.”

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

„A bővítések során T-alakot nyert a gyülekezet épületegyüttese. Emlékeztessen ez a T betű a közös tanulásra, a nemzedékek, felekezetek,ős- és új lakosok közötti testvériségre és

a mindannyiunkat kötelező tanúságtételre, amelyet még a közelgő népszámláláskor is megvallhatunk” – mondotta az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője, aki igehirdetését biztatással zárta: „Itt az Isten kísértünk!” (A liturgiában saját nyelvükön – németül és szlovákul – végeztek

szolgálatukat a felsőpetényiek leipzig-lützschenei és ipolysági testvérgyülekezeteinek lelkészei.)

Az ünnepi közgyűlést vezető gyülekezeti felügyelő, *Benyusovics Ervin* előljáróban így fogalmazott: „Bár nem tudjuk, hogy az épületszárny miért ilyen nehezen készült el, hisszük, hogy Istennek terve volt ezzel, és ez által is tanítani akart.” Köszönetmondásában a felügyelő külön kiemelte a jól működő asszonykört, amelyen keresztül szá-

mos férjet tudtak megszólítani és bevonnai az építkezés különböző munkafázisaiba. Az építkezés menetét a gyülekezetben 2002 óta szolgáló *Szakács Tamás* lelkész ismertette. Elmondása szerint régi vágya volt a híveknek, hogy legyen a gyermekek számára

egy külön foglalkoztató. A csodás módon, váratlanul kapott kárpótlási pénzből már 2008 tavaszán elkezdődhettek a munkálatok, amelyek azonban a generálkivitelező csődbe jutása miatt hamar elakadtak. Az építkezés 2009 őszén folytatódhatott más, különböző vállalkozók bevonásával, valamint a gyülekezeti tagok kétkezi munkája révén. A kitartó lelkészi utánajárás és a több forrásból érkező (egyházkerületi, egyházmegyei, gyülekezeti, testvérgyülekezeti) anyagi támogatás után mostanra fejeződött be a közel tizenhétmillió forintot beruházás, amelynek lezárásához már csak a használatbavételhez szükséges engedélyekre van szükség.

„Ha a gyermekekkel nem törődtek, a gyülekezet elhal!” – hangzott az ipolysági *Dušan Chovanec* helyettes lelkész köszöntőjébe szőtt figyelmeztető szó. A templomi gyülekezet látán reményt keltően jelenthetjük ki: az elhúzódtott építkezés nem csupán a kövek összehordását jelentette, hanem az élő kövek, a közösség jövőjét jelentő gyermekek összegyűjtését is.

■ HHÁ

„Lélegzetelállítóan szép lett!”

Befejeződött a szécsényi templom renoválása

► Újra Szécsény város egyik ékessége az 1899-ben felszentelt evangélikus templom, miután sokéves tervezgetés és munka gyümölcseként kívül-belül megújulhatott. A Forgách-kastéllyal szemben, a *Pulszky* család által adományozott birtokon álló, „enyészetből visszahozott” hajlék – az „újraszentelő” ünnepségen részt vett országosfelügyelő-helyettes, *Radosné Lengyel Anna* szavaival élve – „lélegzetelállítóan szép lett!” Szeptember 18-án azonban nem csak azért gyűlt össze a település apraja-nagyja, hogy megcsodálja az épületet, és köszönetet mondjon a megmentésében közreműködőknek. A gyülekezet hála-ja elsősorban mindenek alkotója iránt nyilvánult meg...

Az ünnepségre érkezők a torony felelőli térségen gyülekeztek, hogy a templom homlokzatán elhelyezett két emléktábla megkoszorúzásának

összefogó vonóvassal kellett megerősíteni az oldalfalakat, máskülönben életveszélyessé nyilvánították volna az épületet. Az istentisz-

A SZERZŐ FELVÉTELE

is részesei lehessenek. Ebből az alkalomból a Kubinyi Ferenc Múzeum Baráti Körének elnöke, *Galcsik Zsolt* először a templomot építő lelkészről, *Simonides Jánosról*, illetőleg a szécsényi és környékbeli evangélikusok 1869-ben szerveződött gyülekezetéről tartott nagy ívű előadást, majd a gyülekezet neves pártfogójáról, *Pulszky Ferencről* szólt. (A megkoszorúzott tábla ismét méltóképpen adja meg a tiszteletet a város felemelkedésén sokat munkálkodott elődnek, akinek nevét az ötvenes években az utcatáblákról is törölték.)

Az ünnepi istentiszteleten *dr. Fabiny Tamás* püspök hirdette Isten ígését a templom belső homlokzatán olvasható igevers, Jn 3,36 alapján: „Aki hisz a Fiúban, örök élete van...”

„A felújított templom szép, legyen rá kíváncsiak, azonban ne érijük be a látnivalókkal, legyen meg bennünk a vágy Krisztus megismerésére is!” – figyelmeztetett az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője.

A felújított hatregiszteres orgonán – mintegy keretezve az ünnepi közgyűlést – *dr. Deme Dániel* szólaltatta meg *J. S. Bach e-moll prelúdium és fúgáját*.

A megjelent vendégek név szerinti köszöntése után *Deme Károly* gyülekezeti lelkész számolt be precíz részletességgel a templomrenoválás történetéről. A munkálatok az ezredfordulón kezdődtek a templom oldalfalán megjelenő repedések mérésével... Több, sikertelenül zárult pénzszerzési pályázat után – miközben a talajnedvesség is egyre válságosabbá tette a templom állapotát – a negyedik próbálkozás a történelmi városmag rehabilitációs projektjének égíze alatt történt. (2007-ben

teleteket már 2006 óta a gyülekezeti házbán tartották.)

A templomot (is) megmentő hír 2009 végén érkezett: Szécsény városa elnyert egy európai uniós pályázatot. Felgyorsultak az események, az egyház és a város között tárgyalás tárgyalást ért. *Dr. Serffőzné dr. Fábrián Erzsébet* a polgármesteri tisztségben *Stayer László* váltotta, aki a felújítási munkák minden részletét nyomom követő *Benczúr László* egyházkerületi felügyelővel is folyamatosan egyeztetett. Végül – számos hátráltató körülmény és vita után – 2011 júliusában befejeződtek a felújítási munkálatok. Nemcsak a templom szerkezetét erősítették meg, hanem – villanszerelési, asztalos és egyéb munkák mellett – az orgona felújítására, sőt új kerítésre is futotta... Az evangélikus hajlék megmentésén szívvel-lélekkel munkálkodó *Deme Károly* számítása szerint a templom felújításának teljes költsége 60 millió 541 ezer 668 forintot tett ki.

A köszöntések sorában a testvéregyházak képviselői részéről is elhangoztak szívet melengető – olykor könnyek között elmondott – igei biztatások.

A kereken négyórás együttlét végén *dr. Fabiny Tamás* felidézte azt a rövid párbeszédet, amely közte és a gyülekezet lelkésze között zajlott le a templomba lépéskor: „Mi lesz azokkal, akik kiszorulnak?” – kérdezte a püspök. „Azokat várjuk a fél kilences vasárnapi istentiszteletre!” – hangzott a némi humorral fűszerezett válasz. A meghívás azonban valóban mindenki számára érvényes. Bárcsak valóban rendszeresen megjelene a szécsényi evangélikus templomnak mind a száz ülőhelye!

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Isteni bölcsesség, emberi tapasztalat

23. bibliikus konferencia

► Az évek során egyre nagyobb számban érkeznek bibliatudósok a Kárpát-medence, sőt Európa vagy akár távolabbi kontinensek egyeteméről a hazánkban hagyományosan Szegeden megrendezett nemzetközi bibliikus konferenciára. Idén harminckét szentírásstudós gazdagította előadásával, illetve hozzászólásaival a szeptember 8–10. között immáron huszonharmadik alkalommal megtartott tudományos seregszemlét, melynek címe *Isteni bölcsesség, emberi tapasztalat* volt. A konferencián a mintegy száznegyven fős hallgatóság párhuzamos szekciókba rendezett előadásokat hallgathatott végig, és gazdagíthatta azokat kérdéseivel. A résztvevők sorában nemcsak teológusokkal, de hitoktatókkal, lelkipásztorokkal és teológiában nem járatos hívó érdeklődőkkel is találkozhattunk.

Egy másik szekcióban hangzott el az EHE másik professzorának, dr. Cserhádi Sándornak az előadása, aki a *Zsidókhöz írt levél* 13,8 verse – „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz” – alapján „a Jézus Krisztussal való közösség idői összefüggéseiről” szöveget. Kifejtette többek között, hogy „a múlt, a jelen és a jövő Jézus-képében több a különbség, mint az azonosság”, ám aláhúzta, hogy „a feltámadott Úrral való közösség a mindenkor jelen ajándéka”.

Dr. Cserhádi Sándor professzor emeritus

Bár a rendezvény állandó házigazdája a szegedi katolikus Gál Ferenc Hittudományi Főiskola, az esemény fontos jellemzője az ökumenizmus; számos evangélikus és református előadó is hűségesen, visszatérően aktív résztvevője a szegedi eszmecserének.

Közöttük hallhatták a jelenlévők dr. Jutta Hausmann professzor asszonyt is. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) tanszékvezető tanára előadásában arról szöveg, hogy a bölcsesség mennyiben jelentett más fogalmat az *Ószövetségben*, mint amit ma értünk rajta. Ékes példája ennek a *Példabeszédek könyve*, mely olyan általános érvényű bölcsességeket tartalmaz, melyek tapasztalati tényeken alapulnak, és arra készítik az olvasót, hogy maga gondolja végig, hogyan alkalmazhatja azokat a saját életében. Hiszen az ószövetségi felfogás szerint bölcs ember az, aki képes megfigyelni, észrevenni a körülötte lévő világ jelenségeit, képes ezek között összefüggéseket felfedezni és a levont tanulságokat átültetni a mindennapi élet gyakorlatába.

Nem választható el a bölcsességtől az istenkövetség sem. Az erkölcsileg helyes magatartást a bölcsesség jelének fogja fel a Példabeszédek szerzője. Leginkább „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme...” (9,10) mondatban érhető tetten az összefüggés az ész, a hit és a bölcsesség között.

Cserhádi Sándor és a konferenciaigazgató, dr. Benyik György maga is tagja a nemzetközi Újszövetség-kutatók Társaságának (Studiorum Novi Testamenti Societas, SNTS), mely a világ hétszáz egyetemének kutatóit fogja össze egy szakmai közösségbe. A huszonharmadik bibliikus konferencia felvezetéseként jelentették be, hogy 2014-ben az SNTS Szegeden tartja éves nemzetközi konferenciáját.

A bibliikusok szeptember 9-éi szegedi seregszemléjén ünnepélyes keretek között adták át a Gnilká-díjat, mellyel idén a nagy tekintélyű svájci bibliatudós, Ulrich Luz munkásságát ismerték el.

Az idei konferenciára is jellemző volt, hogy a vendégek között köszönthettek nemzetközi tekintélyű, számottevő szakirodalmi munkássággal bíró tudósokat éppúgy, mint Kelet-Európából érkezett fiatal kutatókat, akiket a hazai tudóstársadalom még kevésbé ismerhet. Mindannyian fontos gondolatokkal gazdagították a tudományos eszmecserét.

■ BARTUCZ KATALIN

A konferencia előadásai teljes terjedelmében meghallgathatók a világhálón, a <http://www.regio10.hu/xxiii-bibliikus-konferencia-cimen>.

Keresztényüldözés – Európában

Mire jutott a római EBESZ-konferencia?

► Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ, angol betűszóval OSCE) szeptember 12-én a római Centro Alcide de Gasperi konferencia-központban tartotta tanácskozását. Ennek témája az európai keresztényekkel szemben megnyilvánuló diszkrimináció és annak egyik mai formája, a *hate crime*, a gyűlöletbűnözés volt. Ezzel az egyre gyakoribb jelenséggel a szervezet eddig még nem foglalkozott. Hogyan is néz ki Európa ebben a tekintetben, s mit lehet tenni az intolerancia kordában tartásáért?

Az EBESZ (OSCE) a világ legnagyobb biztonsági szervezete. Európából, Észak-Amerikából és Közép-Ázsiából ötvenhat tagország alkotja, tizenegy ország partnerállamként működik együtt a szervezettel. A *Helsinki Záróokmány* értelmében 1975-ben hozták létre, székhelye Bécs. Azzal a céllal alakult, hogy fórumot biztosítson a többoldalú párbeszédnek. Jelenlegi nevét 1994-ben, a budapesti konferencián kapta. Tevékenységének súlypontja: a válságok korai felismerése, a válságkezelés segítése, illetve a válságok lefutása után a rehabilitáció végzése. Itt természetesen elsősorban politikai, emberjogi krízisekről van szó.

A római ülés szervezője a litván EBESZ-elnökség és az EBESZ Demokratikus Intézetek és Emberi Jogok Irodája (ODIHR) volt, amelyet a demokratikus intézmények és az emberi jogok betartásának vizsgálatára hoztak létre. A szakértői tanácskozás egyértelműen megállapította: a nagy demokratikus hagyományú európai országokban egyre nagyobb számban lehetnek fel a keresztényekkel szembeni türelmetlenség és diszkrimináció esetei.

Reakciók és megelőzés

A római tanácskozás napirendjén egészen pontosan ez a téma állt: *A keresztények elleni gyűlölet és bűnözés eseteire adott válasz és a megelőzés esélyei*. Ezen a konferencián százötven delegátus vitatta meg a megelőzés és a konfliktuskezelés lehetőségeit. Az ötvenhat országból érkezett küldöttek és szakértők között jelen voltak a nagyobb keresztény felekezetek, valamint a zsidóság és az iszlám képviselői is.

A találkozást egyébként az EBESZ litván elnöksége és azon keresztény egyházak kezdeményezték, amelyek jól ismerik az erőszakos konfliktusokat a muszlim többségű országokban, de az európai szekularizáció folyamatait is. Olyan esetek ismeretében érveltek a türelmetlenség és a gyűlöletbűnözés ellen, melyeket a keresztényektől való félelem (sic!) és a keresztényüldözés fogalmával határoznak meg. Kiváltképpen a németországi kereszténydemokrata-keresztényszociális pártszövetség, a CDU–CSU parlamenti frakciójának vezetője, Volker Kauder volt az, aki a *keresztényüldözés témáját a politika és a tömegtájékoztatás napirendjére kívánta tűzni*. Sokak által vitatott, de nem alaptalan fogalmazása szerint „a keresztények a leginkább üldözött vallási csoportosulás. keresztények a világon sehol sem üldöznek másokat, őket viszont nagyon sok helyen”.

Ezzel a megállapításával egyetért hazájával kapcsolatban Angela Merkel német kancellár, Guido Westerwelle külügyminiszter és Dirk Niebel

gazdasági együttműködési és fejlesztési miniszter is. Kauder véleményét viszont nem osztja Ferdinand Muggenthaler, az Amnesty International német szekciójának sajtósóvivője. Az nem kétséges, hogy az európai keresztényellenes gyűlöletbűnözés valós probléma, amelynek akár hazánkban is megfigyelhetjük a verbális szitokformuláit vagy a gyűlöletkeltő templomi falfrókákban, temetői síroknak a meggyalázásában mutatkozó megnyilvánulásait...

Éppen ideje...

Janez Lenarčič, az OSCE-iroda igazgatója a résztvevők általános véleményét fogalmazta meg: éppen ideje, hogy az európai keresztényekkel szembeni gyűlöletből elkövetett bűncselekményekre, támadásokra és türelmetlenségre, szitokbeszédre ráirnyuljon a figyelem, amelynek a célja nem a pánikkeltés, hanem a kérdés tudatosítása és a jelenség megelőzése, illetve helyes kezelése. Beszédében rámutatott: ezeknek a jelenségeknek a hátterében – túl az emberi tényezőknél – az adott térség szociális bizonytalansága és az egyes államok közötti viszony minősége is meghúzódik. A római tanácskozás után kiadott nyilatkozat is azt hangsúlyozza, hogy a közvélemény helyes tájékoztatásában, formálásában – a sajtószervek munkája mellett – fontos a törvényi szabályozás is.

Együtt a „christianofóbia” ellen

Hilarion Alfejev orosz ortodox metropolita óvott azoktól az európai csoportoktól, amelyek a keresztény civilizáció egyetemes jelképeit igyekeznek kizárni a nyilvános és politikai helyiségekből, intézményekből. Ennek kapcsán az orosz főpap megállapította: „A radikális szekularizmus, elvilágiasodás éppúgy veszélyezteti a vallásszabadságot, mint a vallási extrémizmus, szélsőségeség.” Idézte XVI. Benedek pápa újévi nyilatkozatát, amelyben a római katolikus egyházról egy Európában tapasztalható új jelenségről szöveg: ez az úgynevezett „christianofóbia”, azaz a keresztényektől való ösztönös viselkedés vagy irracionális, értelmileg indokolhatatlan félelem.

S ez már (tömeg)lélektani kategória is. Erősödik az *agresszív szekularizmus*, amely nem ritkán az agresszív vallási fanatizmusra adott válasz egyik formája. (Vannak viszont olyanok, akik a vallási, keresztény oldalon jelentkező „szekularizmusfóbia”, az elvilágiasodásgyűlölet veszélyeire emlékeztetnek.)

Keresztények kizorítása

A Szentek képviselőiben Dominique Mamberti érsek figyelmeztetett arra, hogy a morális relativizmus, az erkölcs normáinak kérdésessé tétele lett az egyik előidézője az emberi méltóság tagadásának vagy legalábbis vitatásának.

Az érsek több példát is idézett – Európából és más kontinensekről – a keresztények elleni növekvő intoleranciára. Utalt az egyházközi emberjogi szervezet, az OSCE Observatory (ODIHR) bécsi irodája által 2010 decemberében kiadott jelentésre, melyben számos példa lelhető fel olyan cselekményekre, amelyek lelkészek, vallási rendezvények, templomok és keresztény temetők ellen irányultak. Ebben egyre gyakrabban jelenik meg a „christianofóbia” kifejezés.

A jelentés öt évet tekint át, és levonja a legfőbb tanulságokat. Értekezik a kereszténységnek a társadalmi életből

való kizorításáról, amely megmutatkozik a keresztény gondolatok, eszmék, tanítások és személyek marginalizálásában is.

Madonna a gyerek Hitlerrel

A verbális, szóbeli rágalmozás példái között a jelentés hazánkat is említi. 2010 januárjában az egyik televíziós talkshow-ban ez hangzott el: „Egy gyermek életét két dolog rombolhatja. A kereszténység és a pornográfia.” De a művészeti ábrázolásokat sem hagyja említés nélkül a jelentés.

Ausztriában például 2010 novemberében egy kiállításon Mária szobrát nagyméretű gumióvszerrel vonták be. Olaszországban egy festészeti kiállításon az egyik kép Madonnát ábrázolja, ölében a kis Jézus helyett a gyerek Hitlerrel. Mind a zsidó, mind a keresztény egyházi vezetők tiltakoztak a kiállítás ellen. Portugáliában egy Playboy-magazin Jézust a meztelen csúcsmodell „szépségek” között mutatja.

A plakátokon megjelenő verbális gyűlöletbeszéd megdöbbentő formáját adta az a német csoport, amely egy tizenötézer fős keresztény ifjúsági fesztivált zavart meg ilyen szövegű plakátokkal: „Maszturbálatok evangélizálás helyett!” – „Soha többé Jézust!”

Számos vandál cselekményről és gyűjtögetésről is hírt ad a jelentés. Albániában sírnyalások történtek egy katolikus temetőben, Bécsben, Belgiumban felgyújtották egy-egy templom ajtaját.

Gyűlöletbűnözés sértettje lett tizenhat személy Bosznia-Hercegovinában 2009-ben, Párizsban megsértetlenítették a Saint Denis-bazilika szentélyét. Hamburgban felgyújtottak egy 15. századi protestáns templomot. Litvánia, Oroszország, Anglia, Svédország, Törökország sem marad ki a szomorú sorból.

Közel száz esetet hoz a tanulmány, amely Isztambultól Dublinig, Szicíliától Skóciáig, Moszkvától Londonig jelzi a keresztény kultúra ősbölcsőjének, Európának a lehangoló, válságos helyzetét a gyűlöletbűnözés, a keresztényekkel szembeni intolerancia és diszkrimináció tekintetében.

Ki gondolta volna, hogy itt tartunk?!

Közvélemény-formálás

A római konferencia kitért arra, hogy szükség lenne a keresztények elleni gyűlölettel szemben kampányokra, illetve tiltakozó felvonulásokra, hiszen ellenkező előjellel főleg az utóbbiból adódik egyre több. Madridi és más ateista és szabadgondolkodó egyesületek, kommunista és szocialista ifjúsági szervezetek nem fáradsnak el ezek megtartásában.

Evaldas Ignatavičius litván külügyminiszter-helyettes felhívta a figyelmet arra, mennyire fontos a folyamatos emlékeztetés annak, hogy a közvéleménybe, a közgondolkodásba épüljön bele a vallási türelem. A baloldali politikai színterben igen fontos továbbá a nyilvános reagálás a keresztényellenes és más, vallási türelmetlenséget jelző esetekre is. Az iskolai oktatásban sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni a vallások és az emberi jogok mélyebb megismertetésére.

Addig pedig a magunk helyén tegyünk meg szóban és tettben mindent azért, hogy a világ ne csak a konferenciák – Bécs, Róma – szintjén, hanem a mindennapi emberi érintkezésben is elmozduljon vagy éppen megmaradjon a türelem és a tisztelt légkörben. A római EBESZ-konferencia erről is szöveg.

► PAX News

HIRDETÉS

MEGHÍVÓ

Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) közösség őszi csendesnapjára, amely egyben a bibliaiskola tanévzáró és -nyitó alkalma is. Csendesnapunkat október 1-jén, szombaton 10-től 16 óráig tartjuk Budapesten, a Sarepta Evangélikus Szeretothon és a pesthidegkúti evangélikus gyülekezet közös templomában (1028 Budapest, Ördögárok u. 9.). A nap témája: *Ki mire méltó?*

HIRDETÉS

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba a 2012/13-as tanévre felvételizni szándékozó diákok és szüleik számára 2011. október 1-jén, szombaton 10 órakor felvételi tájékoztatót tartunk. Ezen az alkalmon az iskola vezetői számolnak be a szülőknek iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről, a gyerekek pedig diákjaink segítségével ismerhetik meg az iskolát. Szeretettel várjuk az érdeklődő, most 4. és 8. osztályos tanulókat szüleikkel együtt!

A „misztikus” ENSZ-főtitkár titokzatos halála

Megölték, merénylet áldozata lett ötven éve
Dag Hammarskjöld?

► Az ötven évvel ezelőtt ötvenhat éves vezető ENSZ-diplomata, *Dag Hammarskjöld* (1905–1961) drámai halálát felül kell vizsgálni. Véglegesen tisztázni kell, merénylet áldozata lett-e az akkori világot sok mindenben felülmúló főtitkár – ezt követeli a svéd ENSZ-Szövetség az újban előkerült adatok ismeretében. A svédeknek közösségi traumát okozó titokzatos haláleset tisztázása nemzeti érdek, még akkor is, ha ez a hivatalos svéd politikának, Londonnak, Brüsszelnak, Moszkvának vagy valamelyik afrikai országnak egyáltalán nem érdeke.

Miben páratlan személyiség mindmáig az evangélikus Dag Hammarskjöld, aki nemcsak politikus volt, hanem elmélyült, az isteni titkok vonzásában élő s éppen ezért nagyon is realista ember, aki képes volt etikát és politikát úgy összekapcsolni, hogy erkölcsi, békéltető természetével fényérvnyire megelőzte kora politikusait?

Legutóbb, halála évfordulója előtt a német sajtóban *Dieter Weiland* irányította a figyelmet a misztikus lelkületű diplomata titokzatos halálára s annak több, máig tisztázatlan körülményére. A rafinált és kemény nagyhatalmi kettőségekben – kommunizmus kontra kapitalizmus – örlődő ötvenes-hatvanas évek világában Hammarskjöld képes volt arra, hogy „sem Nyugatnak, sem Keletnek nem vált szolgálójává” – írta róla az *International Herald Tribune* közvetlenül halála után. Akkor ez a függetlenség, az egész emberiséghez, sőt az Istenhez forduló elkötelezettség valóban életveszélyes volt. Ő tudta és vállalta is ezt.

Mi sem jellemzi jobban Hammarskjöld személyiségét, mint például az, hogy mielőtt elindult a végzetes repülőútra, leopoldville-i szállodai szobájában állandó úti olvasmányát, a középkori misztikus, *Kempis Tamás Krisztus követése* című könyvecskéjét lapozgatta. A halálba vivő DC-6-on pedig még fordította a kortárs vallásfilozófus, *Martin Buber Én és te* című művét. A mai Zambia területén, közvetlenül a földre szállás előtt zuhant le a gépe, 1961. szeptember 17-ről 18-ra virradóan.

Éjjél Afrikában

Azonnal megszülettek az összeesküvés-elméletek. Halálának ötvenedik évfordulója előtt a brit napilap, a *The Guardian* cikke és két svéd Hammarskjöld-kutató, *Anders Hellberg* és *Rolf Rembe Midnatt i Afrika (Éjjél Afrikában)* című könyve utal erre: az ENSZ-főtitkárt szállító hatalmas gép lezuhanása előtt – szemtanúk – egy sokkal kisebb gépet is láttak. „Nemzeti traumát okozott ez az eset, még ha régen történt is. Sok a kérdőjel. Mi lett a szemtanúk vallomásaival, akiket a rhodesiai hatóságok hallgattak ki? És van már technikai bizonyíték is arra, hogy a gépet lelőtték” – írják.

Alekszander Gabelics, a svéd ENSZ-Szövetség elnöke

végleges tisztázást követel. A svéd külügyminisztérium szerint viszont semmi szükség er-

re. Az 1993-ban a *Desmond Tutu* anglikán érsek vezette tényfeltáró bizottság jelentésében megbízának. Nem így a könyv szerzői. Vannak még dokumentumok a brüsszeli, londoni, washingtoni levéltárakban. Ez nyomós ok a vizsgálódásra, véli Gabelics. A fiatalabb generációknak is meg kell tudniuk az igazságot, hogyan működtek a belső-külső politikai és titkos erők a hidegháború éjszotét időszakában.

Túl vallási önzésen, politikai nacionalizmuson és ideológián – mennyei diplomáciával

A svéd arisztokrata nemcsak elragadó egyéniség, elegáns diplomata volt, de kivételes példa is arra, hogy gondolkodással és hittel mégis felül lehet emelkedni a gyűlölet világán. Ötven évvel előbb járt: a vallások és kultúrák közötti megértés munkálására szánta oda magát. Az egész emberiségért folyamatosan lelki alázatban Isten előtt térdepelt. Az emberi kultúrát csak a béke és az igazságosság következetes érvényesítésével lehet fenntartani – ezt nemcsak vallotta, de élte is.

Képes volt a csaknem, ám mégis lehetséges lehetetlenre: a politikát mélyebb, lelki dimenziókból szemlélte, értékelte, megfosztotta azt abszolutista, mindent eldöntő, meghatározó emberfelettségének hazug mítoszától. Képes volt az *unio mysticának* (titokzatos egység Istennel) szociális, nyilvános olvasatot adni: minden

ember egyesülhet Istennel, és testvére lehet a másikkal. Így emelkedett felül a vallási öngazaltságon, az állandó konfliktusveszélyt gerjesztő politikai nacionalizmuson, amelyből – meglehetősen különböző színű ideológiákkal – bőven akadt az ő korában is.

S mindezt tette zsoldáros, naponta Bibliát lapozó hittel, mint akkor is, amikor a vörös oroszok barlangjába, Kínába indult, hogy kieszközölje a fogoly amerikai katonák hazarendését. És a lehetetlent le-

hetővé tette imádságos utazása, a mennyei diplomácia.

Előzetes tárgyalások – Istennel

Páratlan lelki naplójának, az *Útjelzőnek* minden sora, legyen az elmélkedés, ima, vers, csodálatos és egyedi bizonyágtétel arról, hogy nem volt olyan utazás, békéltető tárgyalás, amelyet esti beszélgetéseiben meg ne tárgyalt volna előzetesen Istennel. Így az *Útjelző* – csaknem teljes tartalma megjelent magyar fordításban e cikk írójának *Isten diplomáciája* című könyvében (Budapest, 2005) – igazi útjelző lehet ma is politikusoknak, gondolkodóknak, keresztényeknek, mindenkinek arról, hogy honnan hová tart a sorunk, ki előtt vagyunk felelősek döntéseinkért. „Nem elég naponta Isten elé állni. Az a döntő kérdés, hogy vajon ki zárólag Isten előtt szeretnénk-e megállni” – jegyzi le a naplóba.

Lelki alpinista – életáldozattal

Hihetetlen lelki magasságokat járt be Hammarskjöld mennyei irányítással, keresztényen értékrenddel a szívében és fejében. *Útjelzője* diplomáciai unikum önmagával és Istennel folytatott „tárgyalásairól”. Titkos naplójának felfedezéséig senki nem tudta, hogy az idegőrlő békemunkához milyen forrásból merít erőt.

Naplója szerint szellemi társasága mindenható elkívánós olvasatot adni: minden

svéd misztikusok, *Pascal*, kortárs költők és a zsidó filozófus, az evangélikus lambarenei „fehér doktor”, *Albert Schweitzer*. Imádkozó édesanyja, világtávlátó lelki nevelője, *Nathan Söderblom* evangélikus érsek is. Amikor nagyon elfáradt, leült zongorájához.

Az *Útjelző* lelki turistajeleinek kétféle olvasatuk van. Egy külső, realpolitikai és nyilvános és egy belső, az istenkapcsolat meghitt intimitásával, a teljes önátadás csendjével és e csendből felnövő önfeláldozással, életáldozattal.

Mitől félnék? A gyilkosnak reszket a keze...

Az életáldozat értékéről, értelméről mit sem sejtettek azok, akik az ostoba külső halált, a merényletet vagy a gyilkosságot előkészítették és megvalósították. „Az első nyilvános célkeresztjében. Reszketett a kéz?... Mitől félnék? Ha eltálnak és megölnék, miért ezen sírní? Mások mennek tovább – mások következnek

majd...” Ki volt az erős, s ki a gyenge? A gyilkosnak reszketett a keze...

Valóban messze megelőzte korát. Másik dimenzióban élt, miközben egészen a földön járt. Ezért látta meg a fehér krókuszokat hajnalfényben, ezért szerette a kemény, talpat és lelket edző északi svéd tájat, a művészi szépet, és hozta létre a kék ingesek ENSZ-békehadtestét, s ingázott az ezer sebből vérző Afrika ellenségeskedő törzsei és a nagyhatalmak frontvonalai között. Nem tért ki a tudatosult „végzet” elől. „Igent mondani Istenre = igent mondani sorsodra és önmagadra” – írta naplójába.

Élete tudatos áldozat volt, nem a népért, a hatalomért, nem „az emberiségért”, hanem a béke kultúrájának megvalósításáért. Mesterét, Jézust ebben az áldozathozatalban huszonhárom évvel élte túl időben. Mestere, Jézus végtelenszer élteti őt túl azokon, akik látszólag legyőzték.

Sorsa sok talányának már ismerjük a nyitját, halálának még nem. Szellemi túlélése, „feltámadása” ma is bátorít: „Figyeljete a szóra – ez az első követelmény, ami az emberi érettséghez vezet... A szavakkal visszaélni nem más, mint semmibe venni az embereket.” Szavaival és tetteivel kiérdemelte a dicséretet szűkmarkúan osztogató skót történész (*Arnold Toynbee*) elismerését: „Vitatlan, hogy *Abraham Lincoln* óta nem volt ilyen jelentős személyisége a politikának.”

■ DR. BÉKEFY LAJOS

Fesztiválremény

► Reménység szerint nemcsak a jövő évi *Reménység fesztivál* beharangozó rendezvény erejéig ezetek egy hajóban szeptember 20-án a magyarországi keresztény/keresztényen egyházak, felekezetek képviselői, hanem a Papp László Sportarénában 2012. június 1–3. között tartandó evangélicációs hétvégét követően is az együttműködés, az együttműködés jellemzi majd a kapcsolatukat.

Az Újpesti Alsórakpartról lapzártánk után, bő kétórás dunai sétára indított Európa rendezvényhajón köszöntő, buzdító, evangélicációs szavakkal fordult a megjelentekhez a *Billy Graham Evangélicációs Társaság* két amerikai munkatársa – *Victor Hamm* fesztiváligazgató és *Texas Reardon* társigazgató –, valamint a hazai szervezőbizottság két vezetője – *Papp János* és *László Viktor* –, továbbá a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára, *dr. Bóna Zoltán*.

Az Európa hajó fedélzetén a fesztivál magyarországi védnökei

Az egy hajóban „ringatózó” egy kisfilmet is megtekinthettek a társaság elmúlt fél évtizedben megtartott kelet-európai (moldovai, ukrainai, romániai, észtországi és lettországi) fesztiváljairól. A bejátszás végén a több tízezer főt megmozgatni szándékozó magyarországi evangélicációs fő igehirdetője, *Franklin Graham* amerikai evangélista is üdvözölte képernyőről a nézőket, és édesapja, *Billy Graham* szavait ajánlotta a figyelmükbe: az előkészületek során a három legfontosabb feladat az ima, az ima és az ima.

„Jézus a felkészülés, a szervezés, a mozgósítás idején (is) csapatjátékra hív bennünket” – fogalmazott *Gáncs Péter*. A Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke mellett a fesztivál további védnökei – *Erdő Péter* bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek, *Bölcskei Gusztáv* püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke, *Mészáros Kálmán*, a Magyarországi Baptista Egyház egyházelnöke, *D. Szabó Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke, *D. Szabó Dániel*, a Magyar Evangélicus Szövetség (Aliansz) elnöke és *Tarlós István*, Budapest főpolgármestere – is tolmácsolta (személyesen vagy képviselője útján) köszöntését és reményét az Európa rendezvényhajón egybegyűlt – s úgyszólván hazánk valamennyi egyházát, felekezetét képviselő – mintegy kétszáz fős gyülekezet felé.

■ V. J.

Elvárások helyett meghívások

Kamarás István, Smidélisz Gábor, Kuti József és Nobilis Máriaó

Mi a helyes sorrend: megvárni, amíg az Istent kereső ember kérdez, vagy kérdés nélkül megadni neki a választ? Felveheti-e az egyház a versenyt azokkal a szubkultúrákkal, amelyekben a mai fiatalok élnek? Milyen nyelvet használjon az, aki ma ifjúsági pasztorációba kezd? A letisztult, kiforrott gregoriánon kell-e a gyermekeket felnevelni, avagy lehet evangélicációs hatása egy könnyebb zenei stílusú éneknek is? Ezekre és az ehhez hasonló kérdésekre keresték a választ szeptember 19-én, hétfő délután a meghívott vendégek és az érdeklődők a Magyar Pax Romana Zsinati Klub és az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem Egyesület *Beszélgetés az ifjúságpasztorációról* című közös rendezvényén. A kétórás találkozón *Kuti József* református, *Nobilis Máriaó* katolikus és *Smidélisz Gábor* evangélikus lelkészekkel *Kamarás István* OJD vallásszociológus beszélgetett a budapesti Háló Közösségi Központban.

■ BODA ZSUZSA felvétele

Búcsúszavak Kemenczky Juditról

Nem hiszünk a halálnak, ha ránk mutat, ha fenyeget. Nem hiszünk barátunknak, ha félve mondja a hírt: a gyógyíthatatlan betegséget! Átfúj rajtunk is hideg szele, ellene az életet hozzuk örök mentségnek. A kedves halott is, akitől most búcsúzunk, nemrégén még az élet nagy szerelme volt. Isten örömhírének igaz leánya. És lett váratlanul a szenvedés szelíd óriása: rácsos ablakos kórház rab lakója, véraláfutásos karral és megkínzott arccal. Mindezt elhittem *Kemenczky Juditnak*, a gyors befejezést – nem.

De elvégeztetett.

Az 1945–50-ben született, gyérülő nemzedék csapatából az egyik leghetesebb dőlt ki, s hagyott bennünket magunkra. Az egyik legkülönösebb hangú költőnk. Istenes, bibliás ember, akit a nagy társ, *Piliszkó János* indított útjára. „Tíz-húsz esztendőnként új és új nemzedék jelentkezik a világban. Én, a parthoz közeledő hullám, tudok ugyan a hátamban levőkről, igazából mégse látom őket. Velük szemben nekem egyedül az marad, hogy hívom őket. Félve, szeretve és csodálva bennük mindazt, ami voltam és nem voltam, ami lehettem volna, és már soha többé nem lehetek. Talán ők majd kimondják azt, amitől én már rövidesen elnémulok” – írta egyik ajánlásában.

És *Kemenczky* kimondta: varázslatos és avantgárd nyelven. Pontosabban fogalmazva: megkísérelt egy írásmódot (nagyon korán), és azt sikerre vitte. Olyan versbeszédet teremtett, amelyben nyugat és kelet szelleme összeolvadt. Mondatai szabad áramlásban örvénylettek, bennük a hétköznapi élet kis csodáival, történeteivel. Nem véletlenül fordította le a misztikus *Hildegard von Bingen* és – japán nyelvből – Az *Év Könyve* Díjjal kitüntetett nő-drámákat.

És még nem említettem, milyen különös festő is volt. Festeni „írásstudóként” kezdett 1985-ben, teljes önátadással, ahogyan egyik önvallomások költeményében megfogalmazta.

Régi (*A vesztő, Sorsminta*) és új írá-

saiból (*Hullámlovások*) három képessége ragadott meg: széles műveltsége, stílusa és az a szívet szorongató érzés, amellyel újra és újra Istenről írt. És Bostonról, ahol nyolc évet töltött el. Házassága termékeny volt minden tekintetben. Férje, *Bakucz József* az emigráns magyar irodalom páratlan alakja volt. Zseniális költő, kalorikus

mérnök, szenvedélyes vadász a kanadai erdőben és óriás halakra horgászó férfi az Atlanti-óceán döngő vizeiben...

Kemenczky Judit (1948. augusztus 9. – 2011. augusztus 19.) itt vált igazán jelentős költővé. Kereszténység és a Távol-Kelet misztikája, rejtőző szövegei szétválaszthatatlan egységet alkottak. Milyen kár – mondhatjuk utólag –, hogy nem maradt meg ebben a körben. Továbblépett, talán elszigeteltsége miatt. Az utóbbi tíz év termése harminc-negyven kötetnyi anyag! Isten-párbeszéd. Alig ismerünk belőle valamit. Három könyv rövidesen napvilágot lát, de hogy betetőzte-e életművét, vagy árnyalta, ezt csak elolvasás után tudjuk megítélni.

A hatalmas monológfolyam, amely hatvanhárom esztendő volt, most hirtelen megszakadt. Tekintsük a nagy rendező, Isten elrendelésének, hogy itt, Magyarországon történt. Talán azért így, hogy rejtett ereken, titkos, föld alatti járatokon bujdosva törhessen föl bennünk. És akkor, újraolvasva mindent, másképp látjuk a világot, meghalljuk az égieteket, és kezünk könnyen kulcsolódik majd imádságra.

■ FENYVESI

HIRDETÉS

Meghívó

Az Iniciatíva Protestáns Vállalkozói Egyesület szemináriumot tart október 1-jén, szombaton 9 órától. Helyszín: Confector-irodaház, 1037 Budapest, Pomázi út 11.

Tervezett program: Áhítat • Előadás: *Vállalkozói lét és keresztyén etika a mai magyar viszonyok között* – dr. Bölskei Gusztáv református püspök, zsinati elnök • Előadás: *Csak tabudöntés után lehet gazdasági fellendülés* – dr. Boros Imre közgazdász

Az ebédszünet után bemutatkozik a Confector Kft, majd ezt követi az egyesület közgyűlése.

Jelentkezni a 30/966-3040-es telefonszámon lehet szeptember 26-ig.

HIRDETÉS

Szeretettel hívjuk és várjuk következő országos csendeshetünkre október 10–14-ig a szarvas-középhegymi misszióba a lelki gyógyulást, megerősödést kereső, alkohol- és szenvedélybetegségben, valamint depresszióban érintett testvéreinket, szükség esetén házastárs vagy családtag kíséretével. Érkezés vasárnap estig, hazautazás pénteken délután.

A részvételi díj személyenként 8 000 Ft. Bejáróknak ebéd: 500 Ft. Rászoruló támogatást kérhet. Hozzon magával tisztálkodási szereket, Bibliát és jegyzetfüzetet.

Érdeklődni és jelentkezni lehet október 6-ig *Mikóné Zana Bertánál* a 20/824-9914-es, *Selmeczi Lajos* lelkészénél a 20/824-3011-es és *dr. Sárkány Angyal* orvosnál a 20/824-6669-es telefonszámon. Az étkezés biztosítása miatt kérjük a jelentkezni szándékozókat a jelentkezés időpontjának betartására.

Konferencia Lutherrel és Kodálllyal

Gyenesdiáson jártunk, tiszta hangokat hallottunk...

► **Kendeh Gusztáv nem tarja magát zenésznek, sem karvezetőnek. Ő egy olyan vezető, akinek fontos a jó zene, azon belül is kiemelten az igényes egyházzene. Kívülről érkezett a Magyarországi Evangélikus Egyház Egyházzenei Bizottságába, talán éppen ezért sikerült új szintet vinnie annak munkájába. Isten szép adománya címmel szeptember 15. és 17. között zenei továbbképző konferenciát szervezett az evangélikus iskolákban tanító énektanárok és a templomi énekkarokat irányító karvezetők részére Gyenesdiáson, a Kapernaum evangélikus konferencia-központjában.**

A csütörtöktől szombatig tartó találkozót – az előadások mellett – egy „karvezetői kórus” próbái tették különlegessé. Ritka, hogy egy-egy kórusmű elsőre is ennyire szépen és tisztán szóljon meg egy alkalmi énekkar tagjainak ajkáról. Természetesen az áhítatok mondanivalója is kapcsolódott a témához. *Luther* szavai mottóként maradtak meg a fülemben: „A zene ördögöt űz!”

***

A Kapernaumba látogatók hiánypótló rendezvénynek voltak tehát részei, mert ugyan az egyházkerületek rendeznek kórustalálkozókat, de eddig nem alakult ki országos párbeszéd az evangélikus gyülekezetekben és iskolákban dolgozó zenei vezetők között. A szervezők a konferenciával hagyományt kívánnak teremteni, amely részben az intenzív továbbképzéseknek, részben a kötetlenebb beszélgetéseknek a színtere lehet. Idén negyedszázannal vettek részt az alkalmon, jövőre – a nagyon jó fogadtatásra alapozva – nagyobb létszámra számítanak. Ha jövőre is ilyen felkészültek lesznek az előadók, és ilyen élvezetek lesznek az énekkari műhelyek, akkor várható, hogy megvalósul az álom: új hagyomány „teremtődik”.

Két fontos zenei kiadvány határozta meg a rendezvény két irányát. Az egyik *dr. Joób Árpád* 2009-ben megjelent *Jelenti magát Jézus* című könyve volt. Ebben a kötetben a magyar népzene keresztény szellemiségű darabjait találjuk ünnepekörök szerint csoportosítva. Az anyag nem csupán szöveget és kottát tartalmaz, hanem

énekeskönyv III. című összeállításával. A *Csorba István* által szerkesztett kiadvány úgy segíti a kisebb énekkarok munkáját, hogy egyszerűbb, kevés szólamszámú műveket tartalmaz, valamint a fokozatos fejlődést lehetővé téve összetettebb anyagokat is közöl. A konferencia koncertjén ízelítő is elhangzott az alkalmi kórustól. Jó volna, ha e

evangélikus iskolában például nincs szakmai partnere az egyházzenei is művelő ének-zene tanárnak. Nincs, vagy csak nagyon korlátozottan van lehetősége arra, hogy megbeszélje az énektanítás szakmai kérdéseit. Itt a kollégák találkozhattak, tapasztalatot cserélhettek egymással. Megismerhették egymást és egymás szakterületét. Az énekkari „műhelypró-

Bence Gábor

kiadvány segítségével még több gyülekezetben kapnának kedvet a kórusénekléshez.

Bence Gábor fogta össze a karvezetői, egyházzenei előadásokat, és ő koordinálta a műhelymunkát is.

Segítségét kaphattak a konferenciázók abban is, hogy a templomi szolgálat során mit és mikor énekeljenek. Ezekre a kérdésekre *Ecsedi Zsuzsa* előadása keresett és adott válaszokat. Az énekkari műhelyeken a karvezetők legkedvesebb énekei válhattak közkinccsé.

A szervezők a jövőben is szeretnék megtartani a konferencia kettős irányultságát: útravalót adni a pedagógusoknak, egyházi ének-zene tanároknak, valamint a gyülekezeti kórusvezetőknek. E két „szekciót” idén nem választották külön, mert a jelenlévők személyében túlságosan nagy volt az átfedés – több karnagy is tanít egyházi iskolában.

***

Az *Evangélikus Élet* *Kendeh Gusztáv* főszerzőjét kérdezte:

– Eredetileg egy országos kórustalálkozóban gondolkodtunk. Amikor az egyházi vezetőkkel beszélgettünk erről, *Gáncs Péter* püspök javasolta, hogy először próbáljuk meg egy találkozóra összehívni a kórusvezetőket és az egyházi iskolákban taní-

bák” betekintést nyújtottak a különböző területen dolgozó karvezetők munkájába: ki mit és hogyan végez. Mindig lehet tanulni.

– *A mostani konferencián nagy hangsúlyt kapott a népzene...*

– Valóban, de nem gondolom, hogy ez baj volna. Úgy érzem, hogy a népzenei jelenleg nagyon távol van az ifjúság. Az okokat biztosan meg lehetne találni, de inkább azt a fajta megközelítést látom jónak, amelyet *Ördögh Mária* előadásából

Ördögh Mária

ismerhettünk meg. Ezzel a hozzáállással felkelthető az érdeklődés.

Szeretném, ha az evangélikus iskolákban egyre több szép keresztény népzene szólalna meg. A pedagógusokon keresztül szeretnénk a gyereket elérni, és átadni nekik a hagyományokat.

– *Kinek a kezdeményezésére jött létre a találkozó?*

– Az alapötlet az egyházzenei bizottságtól származik. Az egyházzenei vezetés partner volt, és anyagilag is támogatta a rendezvényt az oktatási osztállyal karöltve, amely örömmel látja, hogy a pedagógusok is részt vesznek az egyházzenei munkában. A költségek java részét az egyház állta. A bizottság segíteni kívánja az egyházzenei foglalkozó kollégákat.

Vannak kiemelkedő színvonalú kórusaink, ezért sokszor úgy érezzük, minden rendben van, de a nagyvárosoktól távolodva ritkán találunk olyan helyet – mint például Csákvár –, ahol komoly énekkari munka folyik. Általában szerényebbek a lehetőségek, kevesebb a forrásanyag is. A megszólalási lehetőségek is mások, mint a nagyobb, városi gyülekezetekben.

■ KÁROLY GYÖRGY TAMÁS

Népzenei műsor

két zenei CD is tartozik hozzá. (A lemezeket ötven-ötven dallam hallható.) A pedagógusoknak szóló részeket is *Joób Árpád* állította össze – nála a népzene és az iskolai énekkottatás van a hangsúly.

A másik vonalat a templomi egyházzene képviselte az egyházzenei bizottság új kóruskötetével, a *Kar-*

tó tanárokat, vagyis a szakmai vezetőket. Egy ilyen karvezetői-énektanári konferencián aztán kiderülhet, mire van igény, hogyan tudnának együtt dolgozni. Így született meg ez a gyenesdiási egyházzenei konferencia.

Sokat jelent, hogy le tudtunk ülni együtt beszélgetni. Egy-egy vidéki

Óvodaszentelés Veszprémben

► Folytatás az 1. oldalról

Miután az előző kormány megszűntette a város kisegítő iskoláját, felszabadult egy – óvodaalapítás céljára is

adás összekapcsolódik a születésel. Intézményt sem könnyű elnevezni. Az utóbbi években szinte verseny indult, hogy a rossz névválasztásokat miként lehet korrigálni. A veszpré-

között – a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója, *Kákay István* és – *Szemerai János* püspök köszöntését hozva – *Polgárdi Sándor* esperes is. A finn

alkalmas – épület. (Múlt vasárnap ennek folyosóján zajlott a több mint kétórás ünnepélyes tanévnyitó.)

Az intézmény elvileg már tavaly szeptemberben megkezdhetné volna működését, de jogértelmezési viták miatt csak ebben a tanévben indulhatott meg az oktatás.

Az átépítés költsége hétmillió forintjába került a gyülekezetnek, amelynek tagjai összesen ezertizennyolc óra társadalmi munkával mintegy hárommillió forinttal járultak hozzá a költségekhez. A sok anyagi és természetbeni támogatás mellett a finn Rovaniemi testvérgyülekezet támogatása, valamint *Varnus Xavér* orgonaművész jótékonyági koncertjének bevétele is hozzájárult a veszprémi vágyának megvalósulásához.

Ittész János Jn 3,16 alapján tartott prédikációjában rámutatott: a név-

mi gyülekezet óvodájának neve a leglényegesebbel kezdődik, az örömhírrrel. Nem szóismétlés ez az evangélikus előtt, hanem hitvallás. Ez az óvoda ezt hirdeti, ez a pedagógiai programja. Az itt nevelt gyermekek igazán boldog felnőttek csak akkor lehetnek, ha szívükben szárba szökken az örömhír üzenete – zárta igehirdetését a nyugalmazott püspök.

Az ünnepi liturgiában *Isó Zoltán* és *Isó Dorottya* veszprémi lelkészek vettek részt. Az ünnepség keretében került sor a két óvónő és a dajka – *Rádóczy Ágnes*, *Ráczné Hock Erika*, illetve *Lóczy Eszter* – beiktatására, továbbá a gyermekek megáldására is (lásd címlapfotónk). Az alkalmat a gyermekek és az óvónők szolgálata tette emlékezetesebbé.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen köszöntést mondott – többek

testvérgyülekezet küldöttsége játékokkal és csokoládéval kedveskedett az ovisoknak, akik ekkor már „természetesen” nem voltak jelen...

Ittész János az egyházkerület címeivel ékesített díszlátat adott át az ünnepelőknek, majd elmondta, hogy keresztapja szeretne lenni ennek a nehezen született intézménynek. Keresztapai ajándéknak ugyan szerény egy díszlátat, de a mögötte lévő szeretet aranyfedezete hitelessé teszi. (Az óvodának az angyal lett a logója és a pásztoroknak egykor elmondott szavak: „...*íme, hirdetek nektek nagy örömet...*” [Lk 2,10])

A veszprémi Örömhír Evangélikus Óvoda egy csoporttal, huszonkilenc gyermekkel kezdte a tanévet, de a gyülekezet már most tervezi az intézmény bővítését.

■ MENYES GYULA

Aki a múltját nem ismeri, az a jelent sem értheti

► Folytatás az 1. oldalról

Egyházközség és város együtt ünnepel, hiszen sorsa egybefonódik – kezdte megnyitó beszédét Alberti művelődési házában színháztermében *Fazekas László* polgármester. A háromszáz évvel ezelőtt a felvidéki Szalatnyáról ideérkezett telepesek ugyanis nem csupán kultúrájukat, hanem evangélikus „vallásukat” is magukkal hozták. Nem véletlen, hogy már megérkezésük napján, szeptember 29-én megtartották első istentiszteletüket a szabad ég alatt, szlovák nyelven.

Az ősök Istenbe vetett hitének és közösségük összetartó erejének a pél-

dáját állította az egybegyűlték elé *Túri Krisztina*, a gyülekezet lelkipásztora. Az összefogás szép példájáról tesznek ma is bizonyosságot alberti evangélikusai. A gyülekezet presbi-

Túri Krisztina kezében a tricentenáriumra megjelent kötet

terei, az intézmények dolgozói, a lelkes asszonyok és férfiak precíz tervezéssel készítették elő az ősök emlékéhez méltó ünnepsorozatot. (Nem utolsósorban *Farkas László* felügyelő volt az, aki családtagjaival együtt magára vállalta a jubileumra megjelent könyv kiadási költségét.)

Már a nyitány bensőséges emelkedettségről tett tanúbizonyosságot, amelyet csak gazdagított *Drunek Sára* szavalata, *Makkos Noémi* trombitaszóolója, valamint a vendégelőadóként fellépő *Boyzless Voice* női kamaegyütteséneke.

E hét szombatján, szeptember 24-én délelőtt 10 órától hagyományörző csoportok mutatkoznak be az Alberti Evangélikus Általános Iskola udvarán, ahol mindeközben *kapusnyíksütő-verseny* is vonzhatja az érdeklődőket. Vasárnap délután az evangélikus templom elől induló szekeres felvonulás idézi fel – színes műsorral fűszerezve – a háromszáz évvel ezelőtti „honfoglalást”.

A rendezvénysorozat október másodikán a templomban zárul *dr. Fabiny Tamás* püspök szolgálatával, valamint *Csorba István* zeneszerző *Jubileumi ének* című oratóriumának a bemutatásával.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Közszemlén háromszáz év tárgyi emlékei

Történelmi nap

► 2011. szeptember 13-a biztonnyal bevonul a magyarországi történelmi egyházak és a cigányság történelmi léptékű napjainak emlékkönyvébe. Ezen a napon tartotta közös tanévnyitóját Budapesten a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat négy új intézménye. A megnyitónak helyet adó jezsuita rend Budapesten, a református egyház Debrecenben, a görög katolikus Miskolcon, az evangélikus egyház pedig Nyíregyházán működtet roma szakkollégiumot.

Hatalmas szervezőmunka előzte meg ezt az eseményt. Teljességgel új ösvényt taposva, meglehetősen ingoványos talajon, egymást támogatva, a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársággal karöltve érkez-

tó példa az elmúlt időszakban – mondta.

Balog Zoltán államtitkár fontos tétele volt, hogy cigányok és nem cigányok között kevés a békés egymás mellett élés megteremtése, az ideális állapot az egymásért élés lenne. Ezt segítheti a szakkollégium egyik célja, az egészséges kettős (cigány–magyar) identitás kialakítása a hallgatókban.

Bölcskei Gusztáv református püspök a hit és a tudás 21. századi szövetségéről beszélt, amelynek kiváló kimunkáló műhelye lehet a szakkollégium.

Gáncs Péter evangélikus elnökpüspök Jézus kiküldési parancsából három mozzanatot aktualizált: az evangélium hirdetését minden népnek – cigányság; a tanítást – szakkollégium; illetve a kapcsolódó ígéretet – „...*veletek vagyok minden napon...*” Bátorítóan hatott ez a záró üzenet, hisz ebbe a jézusi ígébe kapaszkod-

hettünk el ennek az – Európában egyedülálló – kezdeményezésnek a hivatalos, egyben ünnepélyes elindulásához.

Az ökumenikus áhítat után *Forrai Tamás* jezsuita tartományfőnök a jó kezdetet hangsúlyozta. Ilyen léptékű együttműködésre a történelmi egyházak között szinte nem találha-

hat a nehéz és – reméljük – hosszú, áldásos útra induló hálózat minden résztvevője.

Az evangélikus szakkollégium szeptember 28-án tartja megnyitóját Nyíregyházán. Az ünnepi eseményről lapunk külön tudósításban számol majd be.

■ BAKAY PÉTER

»TUDJA A TI ATYÁTOK, MIRE VAN SZÜKSÉGETEK...«

Szervezeti megújulás vagy a szakmaiság mélyítése?

► Evangélikus tantárgygondozók gyűlteke össze hagyományos tanévkezdő konferenciájukra szeptember 14-én az országos iroda tanácstermében. Ki közelebről, ki távolabbról érkezett, halk zsongás jelezte a találkozás örömet. Am hamarosan izzani kezdett a levegő: röpködtek a kérdések, és fontos elhatározások születtek...

A nyitóáhitat Jézus mondatát bontotta ki: „*Tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt még kérnétek tőle.*” (Mt 6,8)

Rozs-Nagy Szilvia evangélikus lelkész arra mutatott rá, hogy mennyi Atyánk nemcsak tudja, mire van szükségünk, hanem már azelőtt biztosította számunkra a legszükségesebbeket, hogy felismertük volna öt életünk eseményeiben és próbatételeiben.

Varga Márta, az oktatási osztály szakértője nyitottan és érzékenyen temertette meg a nap további részében a hatékony együtt gondolkodáshoz és jövőtervezéshez elengedhetetlen oldott légkört. Az szinte helyzet-elemzés és a szembenézés a tantárgygondozásnak, illetve a tantárgy-

gondozói hálózat felépítésének a problematikájával segített a résztvevőknek, hogy maguk mögött hagyják azt a bizonytalanságot, amelyet a korábbi években a megerősítés hiánya okozott...

A jelenre figyelés fokozatosan hozta magával a jövőért érzett felelősség és a tenni akarás erősödését. A jelenlevők felismerték, hogy a kormányzatnak az oktatás megújítását célzó törekvéseivel párhuzamosan egyházunkon belül is égetően fontos az intézményeinken belül képviselt evangélikus oktatási stratégia kialakítása.

Első lépésként a tantárgygondozók vállalták, hogy az immáron több évtizedes, evangélikus intézményekben szerzett szakmai tapasztalataik alapján lefektetik az evangélikus oktatás szervezeti megújításához szükséges alapokat, amelyek nélkül a szakmaiság mélyítése és az evangélikus oktatás színvonalának hathatós emelése nem képzelhető el.

Az oktatási osztály igyekszik megadni minden segítséget e nemes törekvéshez, hiszen az evangélikus oktatásnak kulcsfontosságú szerepe van az élet és a szeretet krisztusi kultúrájának társadalmi meggyökerezésében és egyházunk megerősítésében.

■ RNSZ

Szösszenetek

Kukások

A kislány az ablaknál állt. Tudta, a hétnek az a napja van, amikor jönni szoktak a kukások, márpedig ez fontos program volt a számára. Tulajdonképpen babakora óta – amint állni tudott, és kilátszott a párkány mögül – odaállt reggelként az ablakhoz, ha jöttek a szemétszállítók. Már a feledés homályába merült, hogy miért alakult ez így, de tény, nem egészen évtizednyi életének nagy része úgy telt el, hogy amikor csak tehetette, mosolyogva integetett nekik a becsukott ablak mögül. Ennyi volt a szertartás, semmi több. Amikor felhangzott az utcába beforduló autó jellegzetes hangja, mintha mágikus erő húzta volna az ablakhoz. Neki integetni kellett. S nem tágitott akkor sem, amikor a sietős reggeli készülődés már az iskolának szólt. Hajlandó lett volna akár elkélni is, pedig a pontatlanságot meglehetősen szigorúan ítélték meg a tanítók.

Érdekes módon a kukásoknak is fontos volt ez a találkozó. Úgy látszik, kellett nekik ez az integetés s a mosolygós, ártatlan, tiszta gyermeki arc látványa, miközben szótlanul, onnant, mogorván végezték napi munkájukat. Talán valami láthatatlan szál húzódott közöttük, ami pár pillanatra egy csepp melegséget, színt vitt a borongós reggelekbe. Pedig nem voltak azok a kimondottan finom lelkek, hiszen máskor hangos, vaskos, ízléstelen stílusban „tréfáloztak” a mellettük elhaladó lányok láttán, vagy kéréllhetetlenül és durván utasították maguk mögé a továbbhaladásuk érdekében szerényen egy kis szabad utat kérő autósokat.

Egyszer beteg lett a kislány, és nem tudott a kellő időben az ablakhoz menni. Mikor megérkeztek a szemétszállítók a ház elé – szokott módon – első pillantásuk az ablakra esett, de hiába volt felhúzva a redőny, nem találták ott kis barátnőjüket. Megálltak, vártak egy kicsit, majd munkához láttak. Ám oly sűrűn pislogtak az ablak felé, hogy csak ügyel-bajjal sikerült elvégezni a máskor néhány perces munkát, az edények kiürítését. S mivel továbbra sem jelent meg a kislány, arcukon látható csalódással indultak tovább, de mint ha nem akarnák elhinni, elfogadni a csalódást, még sokáig nézegettek visszafelé. Hiszen nem kapták meg a nekik kijáró integetést és mosolyt! Az ártatlan kis mosolyt, a néma üzenetet.

Az óra

Szeretném előre bocsátani, hogy nincsenek előítéleteim a drága és értékes tárgyakkal szemben. Mindössze helyén kell értékelni őket – gondolom. Vagyis ha arra használják, amire való, és a szerkezet tisztességgel, hibátlanul szolgálja a gazdáját, akkor, ha valaki olthatatlan vágyat érez iránta, hát vegyen drágábbat, ha ez a szíve vágya, és meg is teheti.

Elismert márkájú, értékes órát nyújtottak felém a minap. Nézzem meg, ilyen ügyem lát minden nap a közönséges földi halandó. S valóban, különleges, egyedi kialakítású szerkezetet vehettem a kezembe. Már éppen kérdeztem volna, hogy mi mindent tud a ritka berendezés, amikor kiábrándítottak. Csak az időt mutatja, azt viszont „halálpontosan”. Több mint tízezer év alatt késik egy másodpercet! Ezt kell megfizetni, no meg azt, hogy – tulajdonosa hite szerint – elismerést, tiszteletet, hovatovább néma hódolatot vált ki „valamire való” körökben.

Mire jó ez? Hová kell neked tízezer másodperc pontossággal megérkezned? – kérdeztem a büszke tulajdonost, akit – akaratomon kívül – szemmel láthatóan megsértettem a bumfordi kérdéssel, hiszen hogy lehet ilyen butaságot kérdezni az ő órája láttán? Az ára sem volt titok, s amikor megtudtam, elhűlt bennem a vér. Egy tisztességes család egy évi jövedelme. Megismételt, értetlenkedő kérdésemre egy rövid válasz érkezett: „Hadd lássák az emberek, hogy kivel állnak szemben!” Vagyis hadd lássák, hogy ő nem egy fillérékért megvásárolható vállalkozó – fordítottam le magamban az elhangzottakat.

Forgattam kezemben a csinos, ám semmi különösről nem árulkodó szerkezetet, s az elismerő csodálat helyett egyre erősödve hallottam belülről: „Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön...” (Mt 6,19)

Az apáca

Remek nyári nap volt, a Dunakanyarból tartottunk hazafelé, amikor egy út menti buszmegállóban megláttunk egy apácát. Világoskék szerzetesi ruhájában, fején az elengedhetetlen főkötővel egyedül üldögélt a megálló padján. Szemmel láthatóan buszra várakozott. Legalább is erre utalt a helyszín, no meg a mellette tornyosuló hátizsák.

– Fel kellett volna vennünk – morfondíroztam félhangosan. – Legalább egy jót beszélgettünk volna Pestig, már úgyis annyiszor szerettem volna egy csomó mindent megkérdezni egy valódi apácától.

Lányom is hasonló véleményen volt, s merthogy látta bizonytalanságomat, még egy lapáttal rá is tett:

– Apu, menjél vissza, vegyük fel! – erősködött.

– Nővér, segíthetünk? – szólaltam ki a leengedett ablakon, mikor lefékeztem a buszmegállóban. – Budapestre megyünk, szívesen elvisszük – tettem hozzá kisvártatva.

– Nem, köszönöm, nincs rá szükségem – válaszolt arcán angyali mosollyal, és a világ legnagyobb nyugalmaival, zavartalanul üldögélt tovább, miközben lassan távozó autónk után fordította a fejét.

Én meg azóta gondolkodom rajta: vajon hogyan kellett volna megszólítanom, hogy eljőjjön velünk?

■ GYARMATI GÁBOR

Ismét Aszódon sportolt a

Harmadik alkalommal rendezték meg az Északi Egyházkerület családi és sportnapját szeptember 16–17-én. A kétnapos rendezvénynek az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma és Kollégiuma adott kényelmes otthont; a csaknem háromezret résztvevő közül több mint hetvenen éltek az intézmény adta kollégiumi és tantermi (csoporthoz) szálláslehetőségekkel.

A vállalkozó szelleműek majd egy tucat sportot játszottak: kosárlabda, kötélhúzás, csocsó, asztalitenis, lécjáték, kosárra dobás. A fair play szellemében játszóknak a kerületi vándorkupa elnyeréséért a több pontot szerző egyházmegye vihetetett.

A sportesemény a mindenkit egyszerre megmozgató Luther-mérfölddel (1517 méter) kezdődött. A Gödöllői-domb-ság szélén fekvő Galga-völgy lankás terepének nem minden métere bizonyult könnyűnek...

A legtöbbeket megmozgató futballbajnokság sok izgalommal és meglepetéssel szolgált. A tizenkét jól felkészült csapat először pénteken, A és B csoportban mérkőzött, majd szombat délelőtt a legjobbak küzdöttek meg a dobogós helyezésekért. Legeredményesebbnek a *Malik Péter Károly* vezetésével érkezett lucfalvai csapat bizonyult. A második Pilis, a harmadik pedig Miskolc (a miskolci gimnázium csapata) lett.

Az eredményhirdetést követően *dr. Fabiny Tamás* püspök örömmel jelentette be, hogy az egyházkerület anyagiilag támogat két csapatot egy-egy garnitúra mez beszerzésében. Így a nyertes lucfalvai gyülekezet, illetve a nyírteleki Filadelfia gyülekezet cigányválogatottja két év múlva, a 2013-as sportnapra már az addigra jól bejáratott új mezekben érkezhettek.

A kötélhúzó versenyt a lelkesek csapata nyerte meg – nem hiába, az egyfelé húzás jegyében a legösszeszokottabb csapat ők voltak.

Az északiak nagy családja

tatnyi sportágba benevezhettek: labdarúgás, asztalitenisz, sakk, sudoku, futás, íjászat, atléti pályán vívott küzdelmek téjé az egyéni díjazás volt, amelyet az összesítésben leggyőzelemes nyert el.

A főszervezők – dr. Roncz Béla, a gimnázium igazgatója, Fácán Zoltán testnevelő tanár és Simon Attila iskolalelkész – mellett számos tanár és diák segédkezett a szervező munkákban és az egyszerűen több helyszínen folyó versenyek lebonyolításában.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON felvételei

A péntek estét záró áhítat előtti másfél óra mozgásmentesen telt, Kovács „Kokó” István olimpiai, világ- és kétszeres Európa-bajnok profi ökölvívó beszámolójának hallgatásával. A sztárvendéget dr. Fabiny Tamás és Fácán Zoltán faggatta sporttal kapcsolatos élményeiről és jelenlegi munkájáról. A beszámoló után a közönség is kérdezhetett, sőt fotózásra is lehetőség nyílt, mielőtt Kokó csatlakozott a késő estébe nyúló örömfocihoz.

A legfiatalabbak – a babakorosztály képviselői – a nevezést nem igénylő földön kúszásban, a ruhával való pályafeltárlásban, az ücsörgésben és a labdacipelésben jeleskedtek.

Az egyházkerület másfél tucatnyi fiatal és fiatalos lendületű lelkesze mozgósította gyülekezetének ifis korosztályát (is). A rendezvény a lelkeseknek – akiknek jelenléte inkább a szervezésben, mint a sportolásban mutatkozott meg – remek alkalmat nyújtott a kötetlen, akár pályamenti beszélgetésekre is. Mindazonáltal megemlítendő, hogy a múlt hónap végi bonyhádi országos lelkesztalálkozó bajnokságán épp az északiak taroltak az összesített pontversenyben. Talán mégiscsak érdemes a lelkeszti munka szellemi és lelki kihívásai mellett a testtel is foglalkozni. Persze nem két évente – a sportnap mindössze kedvcsináló és egy kellemes erőpróba.

Az együttléti záró mozzanataként a helyezettek vehették át oklevelüket az iskola dísztermében dr. Roncz Béla igazgatótól és dr. Fabiny Tamás püspöktől.

Az összesített pontversenyben a Borsod-Hevesi Egyházmege győzött a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola népes csapatának köszönhetően, amely húsz oklevelet gyűjtött be. A vándorkupát Polényiné Kubicskó Zsuzsa, az intézmény testneveléstanára vette át.

Jegyzetlapok

(Napló, 2011)

Papini naplója. A híres Jézus-regény szerzőjének könyve igazi meglepetés. A látszólag nyugodt élet csendes drámát takar. 1916-ban, váratlanul kezdett kötetébe, s 1931-ig naponta igyekezett néhány ceruzás sort leírni az eltelt időről. (A következő tíz évben elnőmult.) Az 1945 utáni időszakról csak az tudható meg, hogy szenvedélyesen olvasta szorgalmas elődeit. Tommaso, Green, Mauriac, Emerson, Stendhal, Gide, Tolsztoj, Thoreau, Hawthorne mindig üzentek valami életbölcseletet. Érdemes olykor egy-két sort is lejegyezni, később ezekből összeáll valami igazság. Örökös lázadás talán a szabadság eszménye ellen, mert az abszolút „szabadság” felborítja a rendet. És fordítva. A keresésnek soha nincs vége, amíg élünk, mindig tennünk kell valami jót a közösségért.

***

Napsütés. A nyár végi fényben kirajzolódik a város. A zsúfolt és piszkos Budapest, amely az utóbbi évtizedekben tovább pusztult. És veszélyesebb lett. A délelőtti sugárverésben jól látszanak a sűrű hűzők, a haldokló fák, félbehagyott javítások. A járdák szélén elfűrészelt és eldobott közlekedési táblák. Az árnyékos oldalak szerencsésebbek: a lehajló lombok takarják a régi sebeket. Persze azért szépül is, mint az idősödő vénlány, aki a sok púdertől néhány évvel fiatalabbnak látszik.

***

Nyugodt, vidéki napok. Jó ötlet volt, hogy néhány napra leugrotunk a vidéki kisvárosba. Nem mentünk sehová, nem találkoztunk senkivel. Itt nem volt televízió, de nem is hiányzott: a sok unalmas, nézetüket cserélgető emberek arca, beszédhibás bemondónő. Kicsit otthon lenni valahol csodálatos érzés.

***

Nyitott ablak. Jövök le az ötödik emeletről, és az utolsónál megállok. A folyosó végén kinyitva az ablak, a nagy felmosás után kell a friss levegő. Megállok és kinézek. Fájószép dolgot látok a szemközti oldalon. A kórház szélső kapuján két csoport jön kifelé. Egyszerre. Az egyik a néhány napja született kisfűt hozza; a másik fekete ruhában a halott édesanyjától jön. A férfi óvatosan öleli a bebuzogólalt csecsemőt, és olyan boldogok, majd felröppennek a nyár végi égre. A gyászruhások, mind a négyen, vigasztalanok. De ahogy egymás mellé érnek, egy pillanatra összeér tekintetük, és mint ha mindenkibe vigasz és öröm költözne.

***

Az idő. Öregszem, és egyre többet foglalkozom a futó napokkal. Szent Ágoston, Lao-ce és a többiek mennyit töprengtek, és sehová sem jutottak. Itt van köröttem, itt hőmpölyög, és mégse látom, nem tudom megfogni. Az idő, talán ez elfogadható, finom szövésű gubóként hálóz be bennünket, és nem érdemes szálanként megbontani. Évezredek óta beburkol puha vattaként; oltalmaz és megköti. Talán az egyedüli jó, senki nem tudja, Isten kinek mennyit ad! Meddig hordozza tenyerén, és szólítja magához: meghallgatásra és elszámoltatásra.

***

Kutuzov. Nem a nagy orosz hadvezér; az okos farkaskutya az Istenhe-

gyi úton a buszmegállónál. Neki van a legjobb dolga ma Magyarországon. Szóra bír mindenkit, simogatást kér, és ami a legkedvesebb, kopott teniszlabdáját bedobják a kertbe. Uzsgyi, már szalad is utána, és hozza vissza boldogan. A legtöbb játszótárs ki is hagy egy-két járatot. Marad még tíz-tizenöt perc dicséretre: „Szép vagy! Gyönyörű!” Éjfekete fején itt-ott fehér és vörös foltok, és persze a hangja sem mindennapi, bezengi a környéket.

***

Nyári emlékek. Két kedves barát. Régen láttuk egymást, és most mindenki mondja a magát. Én Gyenesdiást említem, a Balaton egyik legszebb strandját. Megdőlt nyárfák a homokparton, napozók, színes sátrak, padokon üldögélők. Kővérek: ők vannak többségben, és mindig rágcálnak valamit. Soványak: agár-férfiak a ringó nádas szélén. Döbbenet néztem a hatalmas hasakat cipelő fiatalembereket. Mi lesz velük tíz év múlva? Hová vezet a mértékeltlen evés? És sörvívás? A kis sziget azért kedves nekem, mert nagyon sok család látogatja. Két-három gyerek mindenütt, de van, ahol több is! Magyarok, németek egymás mellett; barátoknak, beszélgetnek. Fiatal nő kézzel-lábbal magyaráz, elkészült a vacsora: vajjas kenyér és zöldpaprika.

***

Augusztus vége. A félig nyitott ajtón száraz levelet fúj be a szél. Lassan őszi hangulat lesz; megint gyorsan leperogtak a hetek, napfényes napok. Egy kedves barát figyelmeztet, hogy első komolyabb publikációm dátuma: 1971. Immár negyven esztendője görnyedek az íróasztalom fölé s néhány éve a számítógépem elé. Mi mindent tanultam? Mi a legfontosabb? Talán az a legmélyebb tapasztalatom, hogy gyönyörű az anyanyelvem! Nagyon szeretem a magyart! Elmondhatatlanul gazdag, és micsoda ízei vannak, elágazásai. Legszebb szavait ma is hallok – fél évszázada –, rég halott anyám mondja a kora alkony fényében.

***

Barátság. „Magyarország és Lengyelország két örök életű tölgy, amelyek külön törzset növesztettek, de gyökereik a föld alatt messze futnak, összekapcsolódtak, és láthatatlanul egybefonódtak. Ezért egyiknek léte és erőteljessége a másik életének és egészségének feltétele.” Kis füzetben olvasom a gyönyörű, évszázados barátságunkat meghatározó sorokat. Félve kérdezem: vajon ma is igazak a lelkes mondatok? Él ez a csodás kapcsolat, és teszünk is érte valamit?

***

Szomorú olvasmány. A nagy író, Németh László és szülővárosom, Vásárhely az emlékezés tárgya társaságunkban. Hirtelen a betegségéről esik szó: agyvérzéséről. Megemlítem a legfájóbb dolgot: az író újratanulta az ábécét. Felesége fogta félig halott kezét, és próbálta küszködve megformálni a D betű puttonyos hátát, az E fésűs fogait. És a többit. Ennek a küzdelemnek a nyomain az 1972–74 közötti írásgyakorlatok. Stílus szempontjából nem igazi, súlyos szövegek, de a merész szándék, a konok akarás, a gondolat, amely lobogó életére olyan jellemző volt, még bennük van.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Szajkó

A kék szárnytollakkal ékes szajkó, népies nevén mátyásmadár gyakori fészkelő Magyarországon, erdőben, ligetekben, parkokban találkozhatunk vele. Az erdő egyik őre. Ha ember lép a fák közé, nyomban felharsan veszélyt jelző, rekedtes kiáltása. Ahol sok ember megfordul, például a budai hegyekben, nem ilyen éber, de ha valaki letér az útról, és a bokrok közé bújik, nyomban gyanússá válik neki a dolog, veszélyt kiált, és erre más madarak is felfigyelnek.

Egy alkalommal a Badacsony hegyen jártam, és a hajdani bányák felé vezető sövényen szembetalálkoztam a szajkóval. Csendesen mentem, nem vett észre, és láttam rajta, hogy megdöbben. Rám meredt világoskék szemével, aztán nagyot kiáltott, és szinte ledobta magát az ágról, úgy menekült. A veszélyt jelző hangra egy csuszka és két cinege repült oda, kíváncsian kutatták, vajon mit látott a szajkó. Láttak engem, de valószínűleg nem gondolták, hogy miattam riasztott a mátyásmadár.

Szajkóval egész évben lehet találkozni. Télen a városokban is felbukkan. A párok márciusban alakulnak ki, ebben az időszakban a máskor oly óvatos ma-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

tozott tojáson mindkét szülő felváltva kotlik, a fiókák tizenöt-tizen hét nap alatt kelnek ki. Szülei szorgalmasan etetik őket, gyorsan fejlődnek, és háromhetes korukban repülnek ki.

A szajkó mindenevő – növényi és állati eredetű táplálékot egyaránt fogyaszt. Rovarokat, csigákat, magokat eszik, de mint fészekrabló is ismert. Ősszel a tölgymakkot hordja. A torokzacskójába rejtett öt-hat makkal néha kilométereket repül, és ott egyenként az avarba dugdossa őket. Az elrejtett makkok egy részét télen megkeresi, de mindig akadnak,

RAJZ: BUDAI TIBOR

dár teljesen megváltozik. A szerelmes szajkók, négyen-öten, a legkülönbözőbb hangokat hallatva repülnek, és alig törődnek az emberrel.

A szajkó énekesmadár, de tudományával nem nagyon dicsekedhetne. A legkülönbözőbb hangokat zagyválja össze, de szerencsére csak a rövid tavaszi párosodási időben „énekel”.

A párok évente egyszer, áprilisban költenek. Tölgyesekben, fenyvesekben többnyire négy-tíz méter magasan építik a fészket, de például a Heves megyei Pétervására környékén borókabokorban alig fél méter magasan találtam szajkófészket. Az öt-hat, szürkészöld alapon barnán fol-

amelyeket sem ő, sem az erdei egerrek nem találhatnak meg. Ezek szerencsés esetben fává növekedhetnek. A szajkó az erdő természetes felújulását segíti.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések:

1. Védett madár a szajkó?
2. Melyik tollát tűzik a vadászok a kalapjuk mellé?
3. Milyen rokonait ismered?

Válaszok: 1. nem, szabadon gyéríthetik; 2. a világoskék, fekete és fehér csíkos; 3. csóka, szarka, fenyveszajkó.

Kedves Gyerekek!

▶ **Mostani hatrészes sorozatunkban olyan bibliai történeteket idézünk fel, amelyekben az angyal(ok)nak fontos szerepük van. Minden részhez tartozik egy rejtély is. A sorozat végén a helyes megoldásokat összegyűjtve küldjétek be szerkesztőségünk címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

2.

Amikor a nép az egyiptomi szabadság után az ígéret földje felé vonult, elért a moábiták földjére is. Bálák, a királyuk nagyon megijedt a hatalmas tömeget látva. Ezért magához hívatta a kiválasztott népből származó Bálám prófétát, hogy arra kérje, átkozza meg őket. Abban bízott ugyanis, hogy így majd könnyen legyőzi Izrael népét.

Többször is küldött követeket Bálámhoz, míg az végül elindult. Ez azonban nem tetszett az Úrnak. Egy kivont kardú angyalt küldött az útra, hogy eltérítse Bálámot a szándékától. A mennyei követet azonban Bálám nem látta, csak a szamara, amely le is tért az útról, hogy a mezőn át kerülje ki a veszélyt. Nagyon mérges lett Bálám, ezért ütni kezd-

te a szamarat, hogy visszatereje az útra.

Másodszor a szőlők között vezető úton találkoztak az angyallal. Mivel egy völgy szerű mélyedésben haladtak, a szamar csak úgy tudta kikerülni a veszélyforrást, hogy a kőfalhoz lapult. Így persze Bálám lábát is odaszorította a falhoz. A próféta mérgeiben újra megverte az állatot.

Az Úr anyala harmadszor egy olyan szoros helyen állt elébük, ahol sehogy sem lehetett őt kikerülni. Az okos állat ekkor lefeküdt a földre. Több sem kellett Bálámnak! Ütlegetni kezdte a szerinte makacs szamarat. De az Úr beszédre nyitotta az állat száját, aki így szólt gazdájához:

– Mit vétettem ellened, hogy már harmadszor versz meg?

– Csúfot üztél belőlem! A magad feje után mentél, és a lábamat is majdnem eltörted! Ha lenne kardom, most meg is ölnélek!

– Nagyon régóta vagyok a szamarad. Rajtam jársz régóta. Cserben hagytalak-e már valaha?

– Nem – vallotta be Bálám.

Akkor az Úr megnyitotta a próféta szemét is, aki meglátta az angyalt, amint kivont karddal a kezében az úton áll. Bálám azonnal arcra borult előtte.

– Miért verted meg a szamarat

GYERMEKVÁR

most harmadszor is? – kérdezte tőle a mennyei követ. – Azért jöttem, hogy feltartóztassalak, mert rossz dolgot készülsz tenni. Az Úr kiválasztott népét nem átkozhatod meg. A szamar látott engem, azért tért ki előlem mindháromszor. Ha nem tette volna, téged megölte volna, őt pedig életben hagytam volna.

Bálám ekkor ezt válaszolta:

– Vétkeztem! Nem tudtam, hogy te állsz velem szemben az úton. Ha nem tetszik neked, akkor visszafordulok.

– Nem. Folytasd az utadat! De csak azt mondd majd, amit én mondom neked!

Bálám pedig továbbment szamarával és két szolgájával Bálák királyhoz.

Ha helyes sorrendben olvassátok össze a köveken lévő betűkből a szavakat, akkor megtudhatjátok, mit mondott végül Bálám Izrael népének.

RAJZ: JENES KATALIN

HUMORZSÁK

Két indián először lát vizisít.

– Miért megy olyan gyorsan az a csónak?

– Hát nem látod, hogy az az ember üldözi?

***

Futballmeccset játszanak a bogarak a rovarok ellen. A félidő végén egy szurkoló odamegy a kispadhoz, és megkérdezi a bogártól:

– Hát te miért ülsz a kispadon?

– Mert én cserebogár vagyok.

***

– Mit mond a fogyókúrázó zebra?

– Vigyáznom kell a vonalaimra.

***

– Milyen a villanszerelő munkája?

– Feszültséggel teli.

***

Ül a horgász a vízparton, amikor arra megy egy idegen.

– Van kapás? Van kapás?

– Az előbb dobtam bele egyet a vízbe – válaszolja a horgász.

– Miért? Talán méretem aluli volt?

– Nem, csak folyton azt kérdegette, van-e kapás?

Útkeresés a nyugati kerületben

► **Merre tovább, melyik úton?** címmel került sor a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület gyülekezeti elnökségeinek találkozására szeptember 16-án és 17-én Révfülöpon. A mintegy hetven résztvevő meghívott előadók segítségével járta körül a gyülekezet-építés kérdéseit az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

Lelki erőforrások című nyitó előadásában dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora a gyülekezet építéséhez szükséges tényezőket gyűjtötte össze. Mondanivalóját hat tételben fogalmazta meg. 1. tétel: lelki erő csak lelki forrásból, lelki koncentrációval szabadul fel. 2. tétel így hangzott: a gyülekezet és vezetőinek arculata között összefüggés van. 3. tétel a következő volt: a gyülekezet-építés részvétel Isten gyülekezet-építő munkájában. 4. tétel: a gyülekezet aktivitásból, közös gondolkodásból és a másik embertől elfogadott értékekből tud építkezni. 5. tételben azt fogalmazta meg, hogy tradícióra és innovációra is szükség van. Végül 6. tétel így szólt: a Szentlélek gyülekezet-építő munkája nem rajtunk múlik, nem tőlünk

függ, hanem velünk együtt valósul meg.

A péntek esti áhítat során Adami Mária püspöki asszisztens az *Útmutató* kijelölt igeszakasza, Mt 14,22–36 alapján a Jézus iránymutatására való odafigyelést hangsúlyozta a jelenlévők – „az egyház hajó-

FOTO: ADAMI MÁRIA

jának kormányosai, tisztjei és matrózai” – elött.

Szombaton reggel Bencze András püspökhelyettes, székesfehérvári lelkész Jn 13,36 alapján prédikált. Kiemelte: „Az egyházban nem a tanítványok, hanem Jézus ritmusa szerint mozdul minden.”

A közösségfejlesztésről, a beavatkozás felelősségéről és a részvétel esélyeiről beszélt szombat délelőtti előadásában Péterfi Ferenc, a Közösségfejlesztők Egyesületének elnöke. Érdekes szempontokat hozott a gyülekezet-építési folyamatoknak a községekben, városokban világi szinten alkalmazott közösségfejlesztési módszerekkel való összeve-

tése. Az előadó felhívta a hallgatóság figyelmét arra, hogy a jó segítség nem hoz függőségre. A közösségépítésnek szorosan kettős szerepe van: egyrészt felszínre hozza, mozgósítja a belső erőforrásokat, másrészt felkészíti a külső források befogadására. Péterfi

Ferenc a bizalom megerősítését emelte ki legfontosabb tényezőként.

A délelőtti folyamán kerületi fórumra is sor került. Ennek keretében a jelen lévő lelkészek, elnökségi tagok és presbiterek Szemerei János püspököt és Szabó György egyházkerületi felügyelőt faggathatták terveikről, a változásokról és a küszöbön álló feladatokról.

Az intenzív együttlét utáni áldással zárult, amelyen Szemerei János Mt 25,40 alapján helyezte a résztvevők szívére: a konferenciák értéke abban rejlik, ami utánuk következik: abban, hogy a hallgatóság számára.

■ A. M.

Regionális felügyelői konferencia

► **A Tolna-Baranyai és a Bács-Kiskun Egyházmege regionális felügyelőinek találkozására került sor szeptember 17-én a Dombóvári Evangélikus Egyházközség falai között. A megjelenteket a Déli Egyházkerület felügyelője, Radosné Lengyel Anna köszöntötte. A helyi gyülekezet felügyelője, Rózsa György a dombóvári gyülekezet múltjával és jelenével ismertette meg „kollégáit”.**

többen is elmondhatták véleményüket, tapasztalatukat, illetve megfogalmazhatták kérdéseiket az előadással kapcsolatosan.

A felügyelői találkozót megtisztelte jelenlétével Szászfalvi László egyházügyi államtitkár (*képünkön*), aki biztosította a hallgatóságot az államnak az egyházakkal való szoros együttműködési szándékáról, és ismertette az elmúlt időszak legfontosabb változásait.

FOTO: RÓZSAI GYÖRGY

A köszöntések után – Szabó Szilárd lelkész áhítatát követően – dr. Sólyom Jenő professzor tartott gondolatébresztő előadást *Hol vannak az emberek egyházunkból, gyülekezeteinkből?* címmel.

A Budapest-Deák téri felügyelő előadásából kiderült: a számok tükrében általános fogyatkozás, létszámcsökkenés állapítható meg egyházunkban. Ezt a szomorú tényről jól illusztrálták a kézhez kapott friss statisztikai eredmények; ezek segítségével mindenki saját gyülekezetének az adatait is tanulmányozhatta. Az előadást követően élénk eszmecsere is sor került, melynek során

Az előadást követően volt idő kötetlen eszmecsere, együttgondolkodásra is.

Ebédszünet után a kaposvári diakóniai otthon lakói és dolgozói lepték meg rövid műsorukkal a találkozó résztvevőit.

Délután Koszorús Oszkár, a Nyugat-békési Egyházmege felügyelője készítette fel a je-

lenlévőket két közelgő – kiemelkedő fontosságú – eseményre: az októberi népszámlálásra és a jövő tavasszal esedékes országos egyházi tisztújításra. Az előadást élénk disputa követte, amely annak a jele, hogy sokakat foglalkoztatnak az előadó által felvetett kérdések.

Szűcs Eszter lelkész záróimádsága és áldása után a helyi gyülekezet elnöksége külön is köszönetet mondott az egy-

házkerület világi vezetőjének – tekintettel arra, hogy a felügyelők ebben az összetételben nagy valószínűséggel már nem fognak többé találkozni. Végül Radosné Lengyel Anna köszöntö meg a kerület összes felügyelőjének az eddig végzett munkáját.

■ RÓZSAI GYÖRGY
– SZABÓ SZILÁRD

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Az Evangélikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, amely az asztali és a táblagépek után már okostelefonon is olvasható!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

HIRDETÉS

NEHÉZSÉGET OKOZ A VÁSÁRLÁS?
NEM LÁTJA A TERMÉKEK ÁRÁT?

ÓVJA ÉLESZLÁTÁSÁT!

Próbálja ki az Ocuвите® LUTEIN forte étrend-kiegészítőt

Éljen Ön is az Ocuвите Bónusz-programmal!

6 db Ocuвите bónuszmatrica összegyűjtése után egy teljes doboz Ocuвите ajándék - részletek a termék dobozán.

HIRDETÉS

Október a reformáció hónapja

Itt vagyok, engem küldj!

Megnyitóünnepség

Önkéntesség és fenntarthatóság

Időpont: október 1., szombat, 17 óra
Helyszín: debreceni baptista gyülekezet (Szappanos utca 23.)

Igét hirdet *Derencsényi István* református egyházkerületi főjegyző. Köszöntőt mond *D. Szabik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke. Előadást tart *Béres Tamás* docens (EHE). Zárszót és záró imát mond *Mészáros Kálmán* baptista egyházelnök. Házigazda: *Bereczki Lajos* baptista lelkipásztor.

A zenei programot a baptista gyülekezet énekkara, kamarakórusa és kibővített kamarazenekara, valamint a Református Kollégium kántusa adja. Közreműködnek: *Mercs Angéla, Kocsi Hajnalka, Szőnyi Klára, Pető Áron, Sárosi Dániel, Oláh Gábor* és *Berkési Sándor*.

Ökumenikus női találkozó

Időpont: október 1., szombat 10-től 15.30-ig

Helyszín: Debrecen, református gyülekezet (Füredi út 39.)

Főelőadók: *Gaál Sándor* docens, esperes, *Végh László* egyetemi tanár, tudományos főmunkatárs. Szolgáltatók: *Sztankó Gyöngyi, Szakács Zita, Szabik Imre, Gaál Izabella* és a debreceni misszióvezetők.

Jelentkezni az alábbi elérhetőségeken lehet: 1/371-2690; oikumene@meot.hu; 1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.

Egyházmegyei ifjúsági nap

„Ki nevet a végén?”

Időpont: október 1., szombat 10-től 16 óráig (regisztráció 9 órától)

Helyszín: Csapókerti Közösségi Ház (Debrecen, Süveg u. 3.)

Főelőadók: *Kiss Sámson Endre* lelkész, *Végh László* egyetemi tanár, tudományos főmunkatárs. Zenészek: *Deáky Zsolt, Komáromi Kornél, Péter Zsófia, Varga Kata, Budai Tibi, Gyimesi Boróka*.

Ünnepi ökumenikus istentisztelet a teremtésvédelem

és a fenntarthatóság jegyében

Időpont: október 2., vasárnap, 10 óra

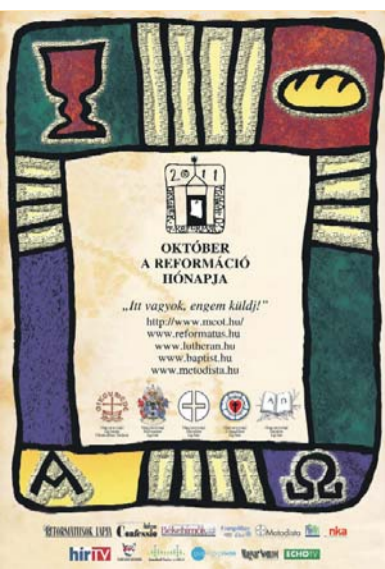
Helyszín: debreceni református Nagytemplom

Igét hirdet *Bóna Zoltán*, a MEÖT főtitkára. Az úrvacsoraosztást vezeti *Vad Zsigmond* esperes. Előadást tart *Béres Tamás* docens.

A szolgálatban részt vesznek evangélikus és baptista gyülekezetek lelképásztorai, a baptista gyülekezet énekkara, kamarakórusa és kamarazenekara, a Nagytemplom vegyes kara, a Református Kollégium Kántusa *Kovács L. Attila, Vad Péter, Vass Sándor, Fodor Istvánné, Pető István, Baliga Ádám, Oláh Gábor* és *Berkési Sándor* közreműködésével.

***

További információ: Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa, 1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3. oikumene@meot.hu, 1/371-2690.

Sátoros ünnep a Sareptában

▶ Hatvanadik születésnapját ünnepelte szeptember 18-án a *Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthon*. A jubileum alkalmából tartott hálaadó ünnepség méltó megrendezéséből az otthon dolgozói és lakói – az idősök és a fogyatékkal élők – egyaránt kivették részüket. A kettős profilú diakóniai intézmény épülete előtt felállított sátorban a nap folyamán több tucat vendég is megfordult...

Volt kit köszönteni *Sztojanovics András* lelkész-igazgatónak, hiszen az ünnepi alkalmat – többek között – megtisztelte jelenlétével köztársasági elnökünk felesége, *Schmitt Pál*

hangsúlyozta, hogy Isten népéhez jobban is illik egy sátor, hiszen a keresztyény egyház is Jeruzsálem utcáin született... „Az egyház akkor egyház, ha úton van” – idézte Sztehló Gábor szavait a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője, rámutatva arra, hogy a Sarepta a megújulás útján halad. (A jelenleg mintegy kilencven fogyatékos ellátottat és ugyanennyi idős lakót gondozó bentlakásos intézmény bővítése érdekében újabb épületszárnyakat terveznek építeni, amelyek díjazott látványterveit az érdeklődők is megtekinthették a nap folyamán.)

A sátoros istentiszteleten kórusművekkel a *Lutheránia* énekkara szolgált *dr. Kamp Salamon* Liszt-díjas karnagy vezényletével, majd az otthon fogyatékkal élő lakói adták elő hatalmas lelkesedéssel Nőé történetét. Nem sokkal a bábéladás után *Jeges Zoltán* otthonvezető zárzava rekesztette be hivatalosan a szeretetotthon fennállásának hatvanadik évfordulója alkalmából rendezett ünnepséget. Ám nemcsak az ízletes ebéd, illetve a „desszertként” szervírozott születésnapi torta marasztalt többeket is helyben a vendégek közül. Legalább ennyire vonzó volt a délután színvonalas kulturális kínálat is.

A nap további programjai között szerepelt a *Szélebbételek* énekegyüttes fellépése, a *Csillagszemű* néptáncegyüttes előadása, végül pedig – különösen a fiatalabbak nagy öröme – *Janicsák Veca* rövid koncertje.

■ SZALAY ANDREA

né Makray Katalin és a II. kerület polgármestere, *Láng Zsolt* országgyűlési képviselő is. *Pröhle Gergely* helyettes államtitkár a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) országos felügyelőjeként vett részt az eseményen, amelyre Sztehló Gábor

gyermekai is meghívást kaptak. Németországból érkeztek a Johannita Rend küldöttei és a berlini testvér-intézmény, a *Stephanus-Stiftung* képviselői.

Ighirdetésében *Gáncs Péter* elnök-püspök – a helyszíntre utalva –

Keresztény falunap

▶ Három felekezet és a bokodi önkormányzat szervezésében – *Egy hájójában evezünk* mottóval – tartották meg Bokodon az első keresztény falunapot. Az evangélikus polgármestertől, *Szóllósi Miklóstól* és több, a falu életében aktívan szerepet vállaló gyülekezeti tagtól indult kezdeményezés igazán kellemes, nyárias időben valósulhatott meg a Nógrád megyei településen. Mivel a községben jelen lévő felekezetek lelkészeit – *Szárász László* katolikus esperest, *Kovács Tamás* református lelképásztorát és *Kósa Gergely* evangélikus beosztott lelkészt – baráti és jó munkakapcsolat köti össze, természetes volt, hogy közösen állnak a „vállalkozás” élére.

A délelőtti folyamán *dr. Kemény János* kisbéri belgyógyász, háziorvos igei tanítása és tanúságtétele hangzott el a család és felelősség témakörében. „A családon belül felelősek vagyunk egymásért, de nem felelhetők el a mostani időkben, hogy mint keresz-

vények – a lehetőségeinkhez mérten – felelősek vagyunk a számunkra ismeretlen, de szükségét szenvedő felebarátaink életéért is” – hangzott a figyelemztetés, ezért a nap folyamán gyűjtés zajlott a kelet-afrikai éhezők megsegítésére.

Az előadást követően a református fiatalok nagyon látványos és tanulságos bábjátékot adtak elő, majd *Lázár Anikó* vezetésével az evangélikus énekkar szolgálatának örülhettek a résztvevők. A programokkal párhuzamosan a gyermekek kézműves-foglalkozáson vehettek részt, és az íjászatot is kipróbálhatták.

A község vadászai és földművesei vadhúsból készült gulyáslevesrel, a gyülekezeti tagok saját készítésű süteményekkel „ízestítették” a közös ebédet (*képünkön*).

A nap második felében a *Keresztmetszet* együttes adott koncertet, majd néptáncal, illetve Szárász László gondolataival zárult az első bokodi keresztény falunap.

■ K. G.

Istentiszteleti rend • 2011. szeptember 25.

Szentháromság ünnepé után 14. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Lk 17,11–19; Gal 5,16–24. Alapige: Zsolt 32,4–9. Énekek: 225., 234.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztojanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstűk M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (orgonazenés áhítat) Cselovszky Ferenc; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; du. 6. (teremtésünnepi istentisztelet) Pelikán András; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Kende György; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) Kovács Viktor; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. (úrv.) dr. Blázy Árpád; Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI., Magyar tudósok krt. 3. du. 6. (úrv., gospel-istentisztelet) Gáncs Tamás; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bence Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; Zugló, XIV., Lócsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; du. 6. (zenés áhítat) Tamásy Tamás; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom) de. 10. Pónicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Fekete Gy. Viktor; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kovács Áron; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafoke, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; Pilisvörösvár (református templom) du. 2. (úrv.); Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Názáret-templom, Mátrászentimre-Bagolyirtás de. fél 12.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Tradicionalitás és innováció – „hogy semmi ne menjen kárba”

► „Az ember nem teheti azt a teremtett világgal, amit akar” – fogalmaz **Bóna Zoltán** református lelképásztor, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtákará idei teremtésvédelmi programjaik kapcsán, amelyeknek – **Béres Tamás** docens, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének vezetője szerint – az „egyik lényege az, hogy mindenki rádöbbenjen arra, hogy ki ő, a világ melyik részén él, és milyen erőforrások állnak a rendelkezésére”. Az európai uniós támogatást nyert programsorozatról és a teremtés hétről a MEÖT főtákarával és a Szociális Bizottság egyik tagjával beszélgettünk.

■ T. NÉMETH LÁSZLÓ

A MEÖT Szociális Bizottságának feladatai között nagy szerepet tölt be a teremtésvédelem és a fenntarthatóság kérdésköre. Ők kezdeményezték három évvel ezelőtt a teremtésvédelem hetének a programját is. A bizottság egy fenntarthatóságról szóló pályázaton indult *Tradicionális és innovatív értékek tudatosítása és érvényre juttatása a fenntartható közösségi életmód szolgálatában* címmel. A program rövidebb címe *Tradicionális és innovatív értékek dialógusban*, mozaikszóval: TIÉD. „Ez kifejezi azt a meggyőződésünket, hogy ebben mindenkinek szerepe és felelőssége van” – mondja **Bóna Zoltán** református lelképásztor, a MEÖT főtákará.

Fő üzenetében a teremtés hete is a környezettudatos életmódra hívja fel a figyelmünket. Az újrahasznosítás jegyében választották ki idén az igéi mottót: „...hogy semmi ne menjen kárba.” (Jn 6,12) A református, evangélikus, metodista és katolikus tagokból álló ökumenikus teremtésvédelmi csoport segédanyagot állított össze, amelyet a MEÖT minden gyülekezetnek és intézménynek elküldött. Az ötezer ember megvendégelésének története alapján elkészített kiadványt – amint annak bevezetésében is szerepel – segítségül szánják „az egyéni elcsendesedéshez és a közösségi alkalmakhoz, valamint a személyes elhatározások és a gyülekezeti döntések meghozatalához”.

Nem mehet így tovább!

„Aki a teremtésvédelem és a fenntarthatóság területével csak egy kicsit is foglalkozik, elismeri, hogy úgy tovább nem élhetünk, ahogy az úgynevezett északi világ él, többszörösét használva vagy többszörösét tékozva annak, ami szükséges és egyáltalán rendelkezésünkre áll” – hangsúlyozza **Bóna Zoltán**, aki azt is leszögezi, hogy „a fogyasztói társadalom gyakorlatilag tarthatatlan, hiszen belátható időn belül olyan helyzetbe kerül a teremtett világunk, hogy elhetetlenné válik”. A megoldást mindenki a saját hite és meggyőződése vagy éppen szakterülete szerint látja. A MEÖT a kérdésekre teológiai válaszokat kíván adni.

Ennek kiindulópontja *Mózes első könyve*. **Bóna Zoltán** arra is felhívja a figyelmet, hogy a Teremtő a teremtett világot az emberre bízta, de nem adta oda a szó birtoklási értelmében.

Tehát az ember nem teheti azt a teremtett világgal, amit akar, hiszen a teremtés továbbra is a Teremtőé.

A MEÖT programjának az is fontos üzenete, hogy a teremtett világnak különböző élő és élettelen elemei önmagukban érvényesek és értékesek, önmagukban van létjogosultságuk és nem kizárólag a hasznosíthatóság értéke és mértéke szerint. „Tehát nem attól fontos egy faj, hogy mennyire szolgálja az embert, hanem önmagában is értéke van. A fajok pusztítása, a környezetszennyezés, az energia gátlástalan és fölösleges használata mind olyan tettek, amelyek a Teremtő munkáját sértik” – mondja **Bóna Zoltán**.

A februártól októberig tartó TIÉD

programsorozatban természettudósok – köztük fizikusok, klímászakemberek, geológusok – támasztják alá ezt olyan tényekkel, hogy például az egy esztendő alatt elhasznált kőolaj vagy földgáz mennyisége évmilliók alatt termelődik újra.

Fölmerül a kérdés, hogy mennyit használhatunk, és mi az, ami rendelkezésünkre áll a teremtett világból? Erre általában a tudományos és technikai felkészültségünktől várjuk a teljes feleletet. „A valódi válasz inkább egy hagyományos bölcsességtől jön, amelyet a keresztyén szókinccsel úgy kell mondanunk, hogy hála a teremtésért. Vagyis mindent hálaival kell használni úgy, hogy elfogadjuk azt, ami öröm származik belőle, de nem terheljük vele sem környezetünket, sem magunkat. Nem az a baj, hogy az energiahordozókat használjuk, hanem az, hogy mértéktelenül” – hangsúlyozza **Béres Tamás**, aki azt is fontosnak tartja, hogy a technikának és tudománynak a szerény életmódot kell szolgálnia. „Az embernek a teremtésben valóban kitüntetett szerepe van, de nem a fogyasztás szempontjából, hanem abban az értelemben, hogy mi vagyunk azok, akik át tudunk látni bizonyos folyamatokat. Az egész fenntarthatósági programunknak az a lényege, hogy mindenki rádöbbenjen arra, ki ő, a világ melyik részén él, és milyen erőforrások állnak rendelkezésére. A keresztyén tradíció hangsúlyozásával át kell alakítanunk az életünket a tudatosabb életre” – fogalmaz az Evangelikus Hittudományi Egyetem tanszékvezetője.

Tradíció és innováció

A MEÖT szakértői arra is rávilágítanak, hogy a fogyasztói társadalom mentalitása rengeteg olyan társadalmi és gazdasági igazságtalanságot szül, amelyet szintén nem nézhet jó szemmel az Isten előtti felelősséggel gondolkodó ember. *Végh László* atomfizikus előadásában például annyit tesz, hogy egyszerűen és alaposan utánagondol annak, hogy mai életstílusunk mennyiben folytatható hosszú távon. Az esetek nyolcvan

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: **Sánta Anikó**

százalékában oda jut, hogy nem. „Azért hálás az ő tevékenysége, mert nem nagy gondolatokat, nem frázisokat mond, hanem nagyon egyszerű kis építőkövekből próbálja felépíteni mindazt, hogy mit miért érdemes, és mit miért nem. Például nem arról beszél, hogy a műanyag palacknál jobb az üveg, hanem arról,

szükség van személyes felismeréseinkre, személyes bátorságunkra, majd a személyes elkötelezettségre is. Ezért előadásainkon, kerekasztal-beszélgetéseinken életstílusmodelleket is bemutatunk. A beszélgetésekben arról is szeretnék meggyőzni az embereket, hogy nem jelent nagy bajt, ha nem követik rögtön az ő elhatározásaiukból születő mintákat.

Mi sem vagyunk jobbak

Az ismeretterjesztő tevékenységek eredménye nehezen mérhető. „Azazal a nagy hittel megyünk a rendezvényeinkre, hogy van olyan mag, amely jó földbe hull. Köszönjük a gyülekezetek, intézmények tagjainak és vezetőinek, hogy hétvégéiket, energiáikat, figyelmüket erre a programra áldozták, és a lebonyolításban helyi partnereink voltak. A pályázat szerint hétezer-hatszáz embert kell elérnünk az üzenettel, és ezt minden bizonnyal el fogjuk érni. Konkrét visszajelzéseink vannak arról, hogy iskolákban az előadásunkat követő héten újra és újra előkerültek az elhangzott témák” – ismerteti a számszerű célokat **Bóna Zoltán**, aki bízik abban, hogy munkájuk nem hiábaválgó. A rendezvényeken azt is hangsúlyozni akarják, hogy a gyülekezetek az alkalmakon vagy éppen a felújítási, építési munkálataiknál figyeljenek a fenntarthatóságra.

A TIÉD eddig kilenc városba jutott el, az elmúlt hétvégén Szegeden próbálták tudatosítani a tradicionális és innovatív értékeket. A szintén a MEÖT által – idén harmadik alkalommal – meghirdetett teremtés hetében szeptember 25. és október 2. között még három városban jelennek meg a programjukkal, amely Debrecenben fejeződik be: október 1-jén regionális női találkozón és több száz fős egyházmegyei ifjúsági rendezvényen jelennek meg, valamint szintén ez adja a tematikus előadását az *Október a reformáció hónapja* rendezvénysorozat kulturális programokban is gazdag megnyitójának. Másnap a Nagytemplomban úrvacsorás ökumenikus istentisztelettel zárják a fenntarthatósági programsorozatot.

Azt gondolnánk, hogy mi, keresztyén emberek környezettudatosabbak vagyunk, mert amikor felismerjük a veszélyeztető körülményeket, akkor sokan megnyugtatták magukat például azzal, hogy ha Isten teremtette a világot, majd ő is fogja elpusztítani, tehát voltaképpen nekünk nincs ebben felelősségünk.

Egy másik formája a vallásos felelősségelrészlet az a gondolat, hogy nem kell azzal törődni, mi történik a földön, hiszen mi a mennyországra készülünk.

„Egy harmadik szintre szeretnék lépni, és úgy megjelenni a gyülekezetekben, hogy meglegyen a megbízható információ, és jelen legyenek olyan emberek, akik el tudják mondani, meg tudják mutatni, milyen a teremtésvédelemnek megfelelően élni. Ez a keresztyének nagy feladata, hogy keressenek olyan utakat, ahol Jézus követésének újabb és újabb lehetőségei vannak” – fogalmaz **Béres Tamás**. (További információ: tied.meot.hu és www.teremtesunnepe.hu)

A szerző újságíró, a Reformátusok Lapja főszerkesztője

EVÉL & LEVÉL

Tanévnyitó a nagyváradi evangélikus óvodában

Az új tanévet izgatottan váró gyermekek és szülők zsbongásától volt hangos szeptember 12-én reggel a nagyváradi evangélikus templom. Hagományainkhoz híven istentisztelettel vette kezdetét az idei tanév.

Mindnyájunknak, régi és új óvodásoknak, a családoknak, minden munkatársnak szüksége van biztatásra és erősítésre, hogy bátran vágyjunk neki egy új, sok kihívással teli évnak. Hálával gondolunk arra, hogy Istenünk – aki „a megrepedt nádszalat nem törli el, és a pislogó mécses nem oltja ki” – képessé tesz bennünket arra, hogy helytálljunk szolgálatunkban.

Az ő áldását kértük a közösen megtanult énekekben is (*Áldással megyünk*), mielőtt birtokba vettük volna újra az óvodát. Ki mosolyogva, ki még szomorkásan ismerkedett az új játékokkal, társakkal. Az első nap végére mindenkinek sikerült barátokra és – az óvo néni személyében – szerető pótananyukára találni.

Ezúton kívánunk mindenkinek örömeiben gazdag, eredményes tanévet!

MÁTYÁS JUDIT igazgató
(Nagyvárad)

Családi kötelék

A névadó születésének évfordulóján – szeptember 17-én – minden évben családi napon találkoznak diákok, szülők, pedagógusok a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban, hogy közösen ünnepeljenek. A reggeli becsengetés a szülőknek az osztályok közötti *nagy fakánál kupáért* való versengés kezdetét jelzi, a diákok pedig a *nagy vándorbot kupáért* küzdenek meg egy több-állomásos műveltségi-városismereti verseny keretében.

Idén a legfinomabb, kültéren elkészíthető étket a 8/12. osztályos szülők készítették, míg a nagy vándorbotot az 5/12. osztály diákjai nyerték.

Az alsó évfolyamos osztályok a DÖK-kupáért is megküzdöttek, amelyet a 8/5. osztály tanulói vehettek át a diákönkormányzat most megválasztott új elnökétől, *Takács Dániel* 6/10. osztályos tanulóól.

Az iskola és a családok közötti kötelék ápolását a gimnázium fontos feladatának tekinti. A családi nap hagyományában elsősorban azt a célt szolgálja, hogy a résztvevők évről évre hivatalos kötöttségek nélkül találkozzanak, és jó alapokat teremtsenek a gyerekek közös neveléséhez.

► *EvÉlet*-infó

